

– Altfor mange utdanner seg

■ Sosiologiprofessoren Ottar Brox mener akademia svekkes av overutdanning.

Kultur, side 24 og 25

Høyskolerektor nekter for juks

Men Kari Toverud Jensen nekter også å forklare seg.

Nyhet, side 5

Ble tilbudt to årslønner for å holde kjeft

Arnved Nedkvitne

Nyhet, side 4 og 5

UNIVERSITAS

Norges største studentavis | årgang 65, utgave 22 | www.universitas.no | onsdag 7. september 2011

FOTO: KETIL BLOM

På Gaustad har 441 pasienter blitt lobotomert i universitetets regi. Hver fjerde døde under operasjonen i de verste periodene.

HISTORIEN OM LOBOTOMIEN

Mellom fag, side 14 til 17

NYTT MAGASIN:

PORTRETTET: Aslak Nore
PUBTEST: Escape på IFI

Bedre i språk? Nye perspektiver? Mer attraktiv på arbeidsmarkedet?

Møt samarbeidsuniversiteter fra USA, Canada, Australia, Sør-Afrika og Storbritannia. Besøk UiOs messe om utveksling mandag 12. september kl. 13.00-16.00 i gymsalen på Frederikke. Husk søknadsfristen 15. september! www.uio.no/studier/utland

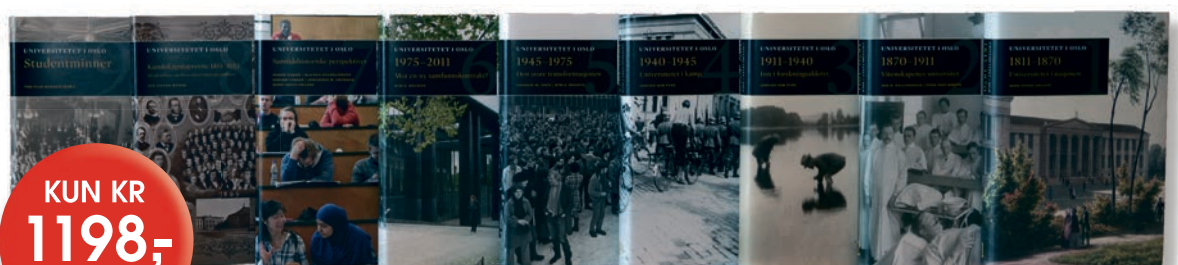

UiO : Universitetet i Oslo

Foto: Colourbox.com

PRAKTFULL SERIE MED 9 BØKER OM
UNIVERSITETET I OSLO
FORHÅNDSBESTILL
INNEN 20.9.
www.akademika.no

KUN KR
1198,-

Pris etter 20.9.
KR 1998,-

UNIPUB

UiO :

redaktør: **Simen Tallaksen**
simen.tallaksen@universitas.no 480 36 044

redaksjonsleder: **Nordis Tennes**
nordis.tennes@universitas.no 922 21 231

fotosjef: **Skjalg Bohmer Vold**

desksjef: **Jørgen Brynhildsvoll**

nettredaktør: **Gabriel Steinsbekk**

MENINGER

Medietrening

Som fersk student ved universitetet må man gjennom de obligatoriske fagene exphil og exfac. Fagene, som tradisjonelt blir omtalt som «forberedende», er ment som en slags akademisk ABC, men hva er det egentlig studentene blir foreberedt til?

I exphil får man lese orginaltekster av Platon. I exfac lærer man litt om metode, litt om faghistorikk, samt en haug nye fremmedord man kan bruke for å forklare enkle ting på en komplisert måte. Debatten om innholdet i de forberedende fagene dukker opp med jevne mellomrom. Ett av punktene som trekkes frem er at studentene ikke får tilstrekkelig innsikt i logisk argumentasjon og grunnleggende retorikk. Et annet poeng er at studentene mangler grunnleggende trening på å formidle det de lærer. Er det på tide å gjøre drastiske endringer på pensumlistene til de forberedende fagene?

Per Anders Langerød tar til orde for å gjøre nettopp det i denne utgaven av Universitas. Han mener studenter bør stå bedre rustet til å delta i samfunnsdebatten, og argumenterer for å erstatte dagens exfac med 10 studiepoeng i medietrening. Jens Stoltenbergs ord om mer demokrati og mer åpenhet står igjen som en sterk utfordring etter 22. juli. Dersom Norge skal klare denne utfordringen, trenger vi studenter som kan bidra i samfunnsdebatten og formidle kunnskapen de har opparbeidet seg ved å ta høyere utdanning.

Undersøkelser viser at studenter med universitetsbakgrunn i Norge sitter inne med mye kunnskap, men at de scorer dårlig på formidling og presentasjon av det de faktisk har lært. De samme undersøkelsene viser at studentene ikke føler de får praktisert disse sidene nok gjennom studiene. Med dette som bakgrunn fremstår Langerøds forslag som et positivt tiltak i utdanningsløpet.

De forberedende fagene bør forberede studentene på mer enn lange dager på lesesalen.

Vind i seilene

BI-seilforeningen Aquila har fått en ny seilbåt til 322 000 kroner, og sender regningen videre til Studentforeningen ved Handelshøyskolen BI i Oslo.

Og vi som trodde det var pappa som betalte.

Universitas er en avis for og av studenter. Universitas er et nyhets- og debattorgan for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO). Universitas skal drive kritisk og uavhengig journalistikk, og være partipolitisk nøytral. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Daglig leder: **Katrine Myra**
katrine.myra@universitas.no 22 85 33 36

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadresse: **Molke Moes vei 33**

Postadresse: **Boks 89 Blindern, 0314 OSLO**

Epost: **universitas@universitas.no**

Web: **www.universitas.no**

Oljefri forskning betyr ikke nødvendigvis frihet for forskerne

Oljeglatt debatt

KOMMENTAR

Magnus Lysberg, debattredaktør i Universitas

Studentparlamentsleder Stian Skaalbones har foreslått å legge ned den Statoil-sponsede oljeforskningen på Universitetet i Oslo (UiO). Men Universitetet bør ikke styre forskningen etter politiske hensyn.

Det er fristende å svare Skaalbones med gammeldags venstresideretorikk: Hvor tror han pengene kommer fra? Penger lukter ikke. Men kanskje burde de gjort det. Da ville også parlamentslederen kjent stanken av olje fra studielånet. Han kunne sett den seige oljen som renner av alle offentlige budsjetter i Norge, også UiOs budsjett, om vi hadde døpt om den norske kronen til oljepenger, kanskje gravert inn Statoil-logoen der kongens hode er i dag.

Men det holder ikke. Studentparlamentet (SP) har gjort miljø til en av sine hovedsaker. Da er det god politikk å endre Universitetet i miljøvennlig retning. Parlamentet har vedtatt å jobbe for at «UiO ikke skal ta på seg oppdragsforskning som legger til rette for videre petroleumsaktivitet». Som miljøpolitikk for Universitetet gir det mening. Det knirker likevel i argumentene.

Petroleumsforskningen skal ikke legges ned fordi den ikke holder faglig mål. Den skal legges ned fordi forskningen gjør det mulig å pumpe opp mer olje. SPs nedleggingslobbyisme er ikke begrunnet med universitetsinterne argumenter, argumenter fra det vitenskapelige fellesskapet selv, men handler om å forme UiO etter politiske målsetninger for samfunnet som helhet.

Etiske vurderinger av oljeforskningen bør tas av fagfellesskapet selv. Men oljeforskerne blir neppe overtalt til å legge ned oppdragsforskningen frivillig. Parlamentet må derfor jobbe for å få UiOs sentrale ledelse til å stoppe den. Universitetsledelsen prioriterer stadig vekke mellom forskningsområder, som regel av faglige og økonomiske grunner. Det er ikke dermed en god idé å begynne med politisk styring i tillegg.

Skaalbones mener det er problematisk at Statoil kjøper oljeforskning. «Det truer den akademiske friheten,» sier han. Og derfor vil han tvinge oljeforskerne til å legge ned forskningen. Men sentral styring av forskningsmiljøer på Universitetet – med eller uten etiske eller politiske motiver – er ikke frihet. Tvangsavvikling av forskning kan ikke forenes med akademisk frihet.

«Tvangsavvikling av forskning kan ikke forenes med akademisk frihet.»

Nå er det riktignok oppdragsforskningen for oljebransjen SP vil til livs. Og Skaalbones har rett i at forskere finansiert av Statoil neppe vil ytre seg kritisk til selskapets virksomhet. Men akademisk frihet er ikke bare en akademisk ytringsfrihet. Det er også en institusjonelt betinget frihet til å forske. Ytringsfriheten er lite verdt om det ikke

eksisterer steder å ytre seg. På samme vis er ikke den akademiske friheten mye verdt uten midler til å drive forskning.

Oppdragsforskning drives mange steder på Universitetet, samfunnsviterne forsker mye i statens tjeneste, og har slik en mulighet – eller akademisk frihet, om man vil – til å påvirke forvaltningen med faglig innsikt. På samme måte kan oljeforskerne forvalte en faglig frihet – en frihet til å utvikle nye teknologiske løsninger. Også for Statoil. Den friheten vil Skaalbones ta fra dem.

universitas@universitas.no

ØYEBLIKKET

av Hans Hval

Klar til feiring: Hege Kallbekken, Audun Rommetveit Celius og Ragnhild Sjoner Syrstad gjør klart til kranskekakeservering. I alt 1,4 tonn skal gis vekk i løpet UiOs 200 års-feiring.

ILLUSTRASJON: ØIVIND HOVLAND

SIGNERT

Einar Jullum Leiknes,
student ved UiO

Hvem tok i mot den for-
tapte sønn da han kom-
mer tilbake til Norge?
NAV.

En solskinnshistorie

For noen måneder siden gikk jeg velferdsstaten bedende i møte. Jeg hadde noen måneder før det, av grunner jeg ikke skal gå inn på her, måttet forlate Canada, og befant meg plutselig i Oslos vinterkulde med tomme lommer. Når man som norsk statsborger setter kursen tilbake mot Norge, kommer man gjerne velferdsstaten i hug. De må da komme en fattig stakkar til hjelp!, tenkte jeg. Så jeg tok turen ned til nærmeste NAV-kontor, og forklarte at jeg trengte hjelp til å dekke kost og losji for en måned, og at jeg regnet med å få engasjement som vikarlærer innen kort tid. Jeg ble møtt med skepsis, en skepsisens mur, om

man vil.

De sa rett ut at en oppegående person som meg måtte kunne ordne opp i situasjonen på annet vis. Etter en del om og men fikk jeg likevel innvilget et møte med

«Når man som norsk statsborger setter kursen tilbake mot Norge, kommer man gjerne velferdsstaten i hug.»

saksbehandler. Jeg forklarte med all dertil hørende dokumentasjon at jeg var havnet i en uheldig økonomisk situasjon, og at jeg derfor hadde behov for en midlertidig håndsrækning. Saksbehandleren tok meg imot med den samme skepsis jeg hadde møtt et par dager i forveien. Skulle jeg mot formodning få støtte, så ville dette innebære at jeg ville måtte gjennomføre et av kursene NAV tilbyr, eksempelvis jobbsøkerkurs. Jeg forklarte så at dette ikke var nødvendig, da jeg regnet med å få ansettelse innen kort tid (noe som viste seg å bli tilfelle), og at et slikt kurs ville bety mindre tid til å finne arbeid. Hun fortalte meg at dette var obligatorisk. Den påfølgende mandag overfører St. Hanshaugen sosialtjeneste 9 656 kr til min konto. En uke etter blir jeg per post spurt om jeg vil gå på et av NAVs kurs. Med forbehold at pengene ikke må tilbakebetales om jeg svarer nei, svarer jeg nei. Jeg hører aldri fra dem. Leseren hadde nok ikke trodd (hadde det ikke vært for overskriften, som jo berøvet hele lektøren for spenning) at dette skulle bli en solskinnshistorie! Men det ble det altså. Jeg gikk velferdsstaten i møte og møtte en imøtekommende velferdsstat.

debatt@universitas.no

BAKPÅ NYHETENE

«Kanskje står en av dem bak deg og leser avisen over skulderen din. Jeg tviler ikke på at de leser nettopp denne avisen, den er jo tross alt gratis. Da vil jeg henvende meg til snylteren bak deg: Du skal vite at jeg håper Lånekassen kommer etter deg. Og jeg håper de finner deg.

Nyhetsredaktør Anders Havdal Tangenes får høyt blodtrykk av å tenke på Lånekassensnyltere som han omtaler som «skamløse banditter» i forrige utgave av *Under Dusken*. Mimir Kristjánsson, vi vet hvor du bor!

«De pisser jo opp etter veggene i byen. Det er derfor Ravelsveita blir kalt for «Pessveita». Men dét er ikke noe nytt med denne generasjonen, altså.

Trondheims svar på Oslolosen, Steinar Garlino, har ikke så mye til overs for studenter. Under *Dusken* ble med på en guidet tur i bartebyen.

TWITTER

studentnyheter på 140 tegn

TaxiTakeAway @nattogdag Skjønner at dere synes klubboslo sliter og at dette er deres måte å gi de fingeren på, men ikke bland oss inn i det da.

3. sep

the illest pub in town!!!

Nattogdag @TaxiTakeAway Det ville ikke vært nødvendig å blande dere inn i noenting hvis dere kunne ta frem feiekosten litt oftere. Hei kakkerlakk!

3.sep

ærlig

TaxiTakeAway @nattogdag Fritt for kakkerlakker, hvis du ikke sikter til alle fjortisene som renner ned døra etter at dere blandet oss inn...

3. sep

the illest pub in town!!!

sigvei Hva jeg hater mest med valgkamp: At intelligente folk senker seg ned på et dummere nivå for å akseptere sitt eget partis argumenter.

4.sep

useriøst elitistisk, ifølge venner

ResPublica ønske et klasseløst samfunn uten å redusere inntektsforskjellene er som å ønske å slanke seg uten å begrense kaloriinntaket #ulikhetenspris

6.sep

tankesmie

KnutOlavAmas Kom på Aftenpostens idéfestival søndag 11.9 og mandag 12.9: Foredrag, utspøringer, debatter, politikk og kultur: ap.no/idefestival

6.sep

Kultur- og debattredaktør

rossavik Ved stortingsvalget 2009, trakk jeg lodd. 3 V-sedler, 2 SV-sedler og 1 Ap-seddel (siste var tabbe). Straks kommer tentativ plan for i år.

6.sep

småsur, gammelmodig og vanskelig røyker i Oslo

rossavik Tentativt: Mynt/kron om å stemme eller ei. Hvis ja, blind trekning mellom blank og SV. Vil helst ikke stemme, men litt sympati m SV

6.sep

småsur, gammelmodig og vanskelig røyker i Oslo

nyhetsredaktør: **Lars Thorvaldsen**
lars.thorvaldsen@universitas.no 419 04 679

NYHET

Står bom fast i AG3-saken

KRIM: Fredag 26. august ble et AG3-gevær funnet i et ulåst bokskap for gjenglemte ting på Det humanistiske fakultet på Universitetet i Oslo. Det er ikke gjort oppklarende funn i etterforskningen av AG3-geværet som ble funnet på Blindern, oppgir Majorstua politistasjon.

– Oslo politidistrikt avventer nå tilbakemelding på de tekniske undersøkelserne. Det viktigste er at våpenet er sikret, men vi jobber for å klarlegge forholdene rundt det, sier saksansvarlig ved Majorstua politistasjon, Håvard Beck, til Universitas.

Islam Net-leder: – Du kan ikke være muslim og imot dødsstraff

DØDSSTRAFF: HiOA-student og Islam Net-leder Fahad Qureshi har vært i hardt vær etter sine uttalelser om dødsstraff på diskusjonforumet islamnet.no.

Han mener man ikke kan være muslim hvis man er prinsipielt mot dødsstraff.

– Når du er muslim kan du ikke si at du vet bedre enn Gud. Og det står så klart i Koranen at Gud åpner for dødsstraff – men bare for forbrytelser, sier Qureshi til VG Nett.

Ingeniørstudenten har fått sterke reaksjoner mot seg, og blant annet blitt kritisert av Mohammed Azhar Alhafaji, leder for Den islamske ungdomsorganisasjonen i Norge.

– Måten han tolker islam og Koranen på, og gjennom de personene han har invitert til å holde foredrag under Islam Net-seminarer, tyder på at han ikke er en egnet leder for en muslimsk ungdomsorganisasjon, sier han til VG Nett.

Forskere drapstrues

EKSTREMISME: En rekke forskere ved Universitetet i Bergen (UiB) mottar jevnlig trusler etter at de har gått ut i media med sin forskning. Det melder avisen På Høyden. Flere de har vært i kontakt med har blitt drapstruet.

– Drapstrusselen kom i form av et brev som ble levert personlig. Den lå i posthyllen uten poststempel og var et håndskrevet brev fra en anonym person som undertegnet med «israelvenn». Jeg anmeldte det ikke, men det var ubehagelig ettersom vedkommende sannsynligvis befant seg i lokalmiljøet, sier Randi Gressgård, minoritets- og kjønnsforsker.

Hun står på svartelisten til det antiislamske nettstedet Korsfarer.

En annen som også mottar hyppige trusler er førstekonsulent Kristian Bjørkelo ved Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier ved UiB.

– Jeg blir overhode ikke redd, fordi jeg opplever at truslene ikke er potente. De er heller et utløp for frustrasjon. Men når man får mange trusler og de involverer familien skal man ta det alvorlig, sier hun.

Ville ikke holde kjøft: Arnved Nedkvitne avsto tilbudet fra Universitetet i Oslo om fallskjerm mot å holde kjøft. To uker etterpå mistet han jobben som professor i middelalderhistorie.

Ble tilbudt hemmelig

To uker før avskjedigelsen fikk Arnved Nedkvitne tilbud om to årslønner for å gå frivillig fra jobben. En innrømmelse av dårlig lederskap, mener BI-professor.

NEDKVITNE-SAKEN

tekst: **Eirik Omvik**

foto: **Skjalg Böhmer Vold**

– Avtalen innebar at jeg ikke skulle vise meg på instituttet eller fortelle noen om avtalen, sier Arnved Nedkvitne.

I februar 2009 fikk Arnved Nedkvitne sparken fra stillingen som professor i middelalderhistorie ved Universitetet i Oslo (UiO). Nå kommer det fram at han ble tilbudt å gå av frivillig i bytte mot to års permisjon med lønn. Avtalen skulle holdes hemmelig.

Universitas har sett korrespondansen der det fremgår at UiO ønsket å tilby Nedkvitne en «minnelig løsning». Forutsetningen var at Nedkvitne skulle fratre stilling senest når permisjonstiden på to år var forbi, og at den tidligere professoren ikke skulle ha tilknytning til Historisk institutt i permisjonstiden. Professoren skulle fortsatt ha muligheten til å veilede studenter, men dette måtte skje utenfor instituttet.

– Innrømmelse av dårlig lederskap

Petter Gottschalk, professor ved institutt for organisasjon og ledelse ved Handelshøyskolen BI, mener tilbudet er en innrømmelse av forsømmelse fra UiOs side.

– Når universitetet går såpass langt i sitt tilbud, mener jeg det er en innrømmelse av dårlig lederskap. Tilbudet kan tolkes som at universitetsledelsen vedgår at de også har svin på skogen, og derfor ikke ønsket seg en rettssak av frykt for utfallet, sier Gottschalk.

Ut fra et økonomisk perspektiv har Gottschalk forståelse for tilbudet fra UiO.

– I det private arbeidslivet er det vanlig at personalkonflikt løses med penger, men det er veldig spesielt at man kommer med et

slikt tilbud i offentlig sektor.

Han mener UiO ønsket å unngå negativ oppmerksomhet og de økonomiske omkostningene som et nederlag ville ha medført.

– Å avskjedige en professor er sjelden kost og en ripe i lakken for universitetet. Det er et stort nederlag, og derfor gjør man det man kan for å unngå den negative oppmerksomheten en slik konflikt skaper. I tillegg ønsker man å unnsnippe de kostnadene som et nederlag i rettsapparatet ville ha påført universitetet.

– Et økonomisk pressmiddel

Nedkvitne avsto umiddelbart tilbudet fra UiO.

– Jeg finner det merkelig at universitetet tilbyr

fallskjerm som løsning på en personalkonflikt som har utspring i akademisk uenighet. Hvis jeg ikke

UNIVERSITAS FOR 25 ÅR SIDEN

«Universitetet vårt er 175 år. Og det skal feires!»
Universitas nr. 10, 1961

UNIVERSITAS FOR 50 ÅR SIDEN

«På svært mange områder har Tyskland i dag vunnet tilbake en posisjon som gjør at landet stadig mer blir målet for studiegrupper fra utlandet. Flid, energi, systematikk, planlegging i minste detalj preger alle forhold og gir like markant utslag i industrien som i tilretteleggelsen av språkkurs og ferieturer. Arbeidsdagen er intens, men evnen til å kople av etter dagens slit er stor, og da er det både interessant og hyggelig å slå av en prat i kroen.

Hentet fra innstikket «Reis med studentenes sommerturer 1961» i Universitas Nr. 4 1961

fallskjerm

Dette er saken

- 24. februar 2009 vedtok styret ved UiO å avskjedige professor i middelalderhistorie, Arnved Nedkvitne.
- Begrunnelsen var dels utstrakt kringkasting av brev og eposter med krenkende innhold om kolleger og ledere. Dels var begrunnelsen at Nedkvitne gjentatte ganger nektet å stille til møter med ledelsen.
- Nedkvitne tapte på alle punkter i Oslo Tingrett og anket saken til Borgarting lagmannsrett. Ankesaken var ferdig i mars i vår og dommen fra Oslo Tingrett ble stående.

hadde hatt den økonomien som jeg har, ville det vært vanskeligere å takke nei.

Nedkvitne ser på fallskjermen som et økonomisk pressmiddel for å få det til å fremstå som om han innrømmet å ha oppført seg utilbørlig slik at den eneste løsningen var å gå av.

– Siden fallskjermen skulle holdes hemmelig, ville det se ut som jeg selv fant ut at min kritikk gjorde min situasjon uholdbar. Det ville gjort det litt for enkelt for lederne å stoppe en fagpolitisk kritikk, sier han.

Nedkvitne forteller at de prinsipielle sidene ved saken var avgjør-

Faksimile: Universitas nr. 7, 2009

ende for at han valgte å ta saken til domstolen.

– Jeg ønsket å få avklart om det var anledning til å avskjedige en professor på grunn av konflikt med ledelsen, og at domstolen skulle vurdere hensynet til arbeidsmiljøet kontra den akademiske retten til å kritisere rammevilkårene ved universitetet.

– Angrer du på at du takket nei?

– Nei. Hvis jeg hadde tatt imot tilbudet, ville jeg aldri ha visst hvilket utfall saken hadde fått. Dessuten mener jeg at saken har skapt større klarhet om hvor vi i dag står, og dermed et grunnlag for at andre kan føre kampen vi-

dere, sier Nedkvitne.

UiO vil ikke kommentere

Professor i biologi Kristian Gundersen en av Nedkvitnes støttespillere i konflikten med universitetsledelsen, synes det ikke er noe prinsipielt i veien for at UiO tilbød Nedkvitne en fallskjerm. Han er derimot svært kritisk til UiO ikke maktet å få i stand andre løsninger.

– Det har blitt oppnådd minnelige ordninger med professorer i langt alvorligere saker enn i Nedkvitnes. Universitetet kunne funnet en løsning som innebar at Nedkvitnes utvilsomme faglige kvalifikasjoner kunne blitt benyttet, samtidig som man fant en løsning på konflikten på Historisk insitutt.

Universitetsdirektør ved UiO Gunn-Elin Bjørneboe ønsker ikke å kommentere saken.

– Denne saken er avsluttet fra universitetets side, sier Bjørneboe, som heller ikke ønsket å svare på om fallskjerm er vanlig praksis for å løse personalkonflikter ved UiO.

nyhetsredaksjonen@universitas.no

Rektor avviser tyveripåstander

Anklaget: HiOA-rektor Kari Toverud Jensen vil ikke svare på spørsmål fra Universitas.

- HiOA hevder påstandene om forsknings-tyveri er «grunnløse».
- Rektor vil likevel ikke svare på spørsmål om saken.

FORSKNINGS-TYVERI

tekst: Magnus Lysberg

foto: Maria Mår Johansen

Rektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA), Kari Toverud, Jensen er beskyldt for å ha stjålet forskning da hun var sykepleie-dekan. Universitas skrev i forrige uke om anklagene. De går ut på at en doktorgradsstipendiat og en av stipendiatens veiledere ble tatt av sitt eget forskningsprosjekt mot sin vilje. Prosjektet skal så ha blitt videreført med en ny stipendiat.

Vil ikke svare

I en pressemelding hevder høyskolen at doktorgradsstipendiaten inngikk en avtale med ledelsen om å forlate prosjektet. Dette er stikk i strid med anklagernes versjon av saken, og Universitas har ikke lyktes å få høyskolen til å svare på hvorfor de to meldte saken inn til Granskingsutvalget dersom de trakk seg frivillig.

På tross av at HiOA mener anklagene om forskningstyveri er grunnløse, vil ikke HiOA-rektoren svare på Universitas' spørsmål om saken.

Toverud Jensen skriver i en e-post at hun ikke har noen «merknader utover pressemeldingen».

«Grunnløse påstander»

Beskyldningene mot HiOA-rektoren går også ut på at det opprinnelige forskningsprosjektet ved navn «I-Care» blir drevet videre under navnet «Renewing

Dette er saken

- I et brev til Granskingsutvalget blir prosjektet *The Norwegian Study in Renewing Health: Stimulating self-management in patients with type-2 Diabetes* beskrevet som tyveri av et annet prosjekt ved navn *I-Care: Stimulating self-management in patients with type 2 diabetes through web-based situational feedback – a randomized controlled trial*.
- Granskingsutvalget er et nasjonalt utvalg for gransking av redelighet i forskning. Utvalget skal behandle saken i et møte 12. september.

Health». I pressemeldingen avviser høyskolen at «Renewing Health» er en videreføring av det opprinnelige prosjektet.

Tidligere rektor ved høyskolen, Sissel Østberg, sier i pressemeldingen at «påstandene om plagiat er grunnløse».

Konflikten som førte til at Granskingsutvalget ble varslet, skyldes ifølge HiOA at «forskningskonseptet måtte endres etter risikovurdering og hensyn til personvernssikkerhet for pasientene». Toverud Jensen vil imidlertid ikke svare Universitas

på om høyskoleledelsen mener den kan endre et prosjekt mot opphavspersonenes vilje.

Toverud Jensen understreker i pressemeldingen at hennes «jobb som dekan innebar å ta personalmessige og faglige hensyn ved vurdering av prosjekter».

nyhetsredaksjonen@universitas.no

Vind i seilene: Aquilas seilbåter ligger fortoyd ved Dronningen på Bygdøy. FOTO: AQUILA

Brukte 600 000 på båt

Seilerforeningen Aquila på BI har fått en ny seilbåt til 322 000 kroner å leke seg med. Regninga tar studentforeningen på BI.

STUDENTKULTUR

tekst: Sjur Øvrebo

foto: Tonje Thilesen

Studentforeningen ved Handelshøyskolen BI i Oslo (SBIO) har nylig investert i en ny seilbåt. Fra før av har SBIO to båter som blir disponert av de seilerfrelste studentene i Aquila. Men siden båtene var av ulik størrelse og kvalitet, er den eldste båten byttet ut med en nyere modell for å få to like båter. Totalt har SBIO nå investert 636 871 kroner i seilbåter.

– Høres mye ut

Nyoppstartede BI Outdoor er et annet interesseutvalg tilknyttet SBIO. Nestlederen i foreningen, Espen Haugen, stusser over SBIOs prioriteringer når Universitas forteller om seilbåten til 322 000 kroner.

– Jeg har ikke noe grunnlag for å uttale meg om hvor mye det koster å drive en seilforening, el-

ler hvor mye utgifter det er i forbindelse med å ha seilbåt, men 322 000 kroner høres ut som mye penger å bruke på ett utvalg. Det er i alle fall langt mer enn det vi får.

BI Outdoor ble opprettet ved juletid i fjor, og har som formål å spre turglede til skolens studenter ved å arrangere overnattingsturer i skog og mark. Foreningen vokser raskt og nærmer seg taket på 70 medlemmer med stormskritt.

Nå er de inne i en «prøveperiode» på ett år som alle nye utvalg må igjennom. I denne perioden kan de ikke søke om økonomisk støtte på like vilkår som etablerte utvalg.

– Vi får ikke den økonomiske støtten som etablerte utvalg får, fordi SBIO først vil se om foreningen fungerer. Men det er vanskelig å se om det fungerer når vi får begrenset støtte, sier nestleder i BI Outdoor, Espen Haugen, som likevel understreker at han

ikke er skuffet over SBIOs behandling.

Åpner for kappseiling

Silje Bakken, økonomiansvarlig i SBIO, begrunner seilbåtinvesteringen på følgende måte:

– Læringsutbyttet av å ha to like båter er større enn ved å ha to forskjellige. Ved å ha to like båter kan man kappseile, se hva de andre gjør, og lære av hverandres feil.

Universitas har fått tilgang til SBIOs søknad til Kulturstyret om driftsstøtte på 500 000 kroner i 2011. Der kommer det frem at SBIO satte av en større pengesum til en ny seilbåt dette året.

– Aquila er et av de største interesseutvalgene på BI, og har god økonomistyring. Dette er gjør at vi er positive til investeringer som kommer så mange medlemmer til gode.

– Prestisje å være med

Seilerforeningen på BI har et tak på 130 medlemmer og har så stor pågang at studenter må igjen en søknadsprosess hvis de vil være med.

– Det er prestisje å være med. De som kommer med brenner for dette og er interesserte i å lære om båtdrift, sier Torger Strandli, driftsansvarlig i Aquila.

«Ved å ha to like båter kan man kappseile.»

Silje Bakken, økonomiansvarlig i SBIO

For medlemmene koster det ikke mer enn 800 kroner i årskontingent å være med på moroa. I tillegg blir det dugnadsarbeid med båtputt og generelt vedlikehold, og ifølge Aquila-leder, Britt Lekve Christensen, er ikke seilerpirene vonde å be.

– Vi oppfordrer våre medlem-

mer til å møte opp på dugnad som vi har to-tre ganger per år. Her er det alltid en stor gjeng som hjelper til.

Når det er sesong prøver Aquila å få seilt én gang i uka, og i tillegg få vært med på den ukentlige onsdagsregattaen i blant. Og med privat sponsor i ryggen er økonomien under kontroll, forsikrer Torger Strandli.

– Vi har en sponsor som gir oss rabatter i forbindelse med vedlikehold av båtene. Inntekter fra medlemskontingenter dekker resten av utgiftene. Vi pleier å gå i null.

nyhetsredaksjonen@universitas.no

Har kontroll: Informasjonsansvarlig i SBIO, Lene Møll og nestleder i Aquila, Torger Strandli. Aquila fikk 16 000 kroner i støtte fra SBIO i 2010.

humac

Står på alle prøver.

Kom til Humac og se hvorfor Mac er fasiten, både til studier og fritid.

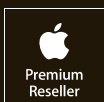

Sjekkliste for studenter

- ✓ Kjører Microsoft Office*
- ✓ Kompatibel med det du har fra før
- ✓ Perfekt for bilder, film og musikk
- ✓ Kobler seg rett på skolens nettverk
- ✓ Rask, pålitelig og enkel å bruke

vi ♥ studenter
- og vi mener det!

Meld deg på vårt fordelsprogram
for studenter i en av våre butikker.

Vi er din lokale Apple-ekspert.

Drammen: Bragernes Torg | Oslo: Dronning Mauds gt. | Oslo: Oslo City, 4.etg | Oslo: Ullevål stadion | Ski: Ski Storsenter
www.humac.no | shop.humac.no | Tlf: 23 40 70 00

Bevilger ti millioner til UiO

REHABILITERING: I revidert nasjonalbudsjett er det satt av 30 millioner kroner ekstra til utdanning i hele landet. Ti av disse skal gå til UiO, nærmere bestemt til oppussing av Niels Henrik Abels hus, tilhørende det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MatNat).

Mandag var forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland på UiO for å overrekke pengene og fortelle hvorfor regjeringen ønsker å støtte en oppussing av dette bygget.

– Dette er en del av realfags-satsingen. Vi ønsker å sikre gode

studieplasser og attraktive lokaler, slik at flere skal velge realfag. Vi ville satse på ett konkret prosjekt framfor å smøre pengene utover. Dette vil gi mest mulig moderne fasiliteter for både lærere og studenter, sier Tora Aasland til Universitas.

Konstituert teknisk direktør ved UiO Helga Sagsveen forteller at pengene kommer godt med.

– De ekstra pengene skal kun gå til rehabilitering og ombygging av første etasje i Niels Henrik Abels hus. Det skal blant annet reetableres undervisnings- og grupperom, kantinen skal bygges om, og vestibyen

skal åpnes.

I tillegg til disse ti millionene, har UiO satt av 64 millioner til oppussing av Vilhelm Bjerknes hus, som er en annen del av MatNat-fakultetet. Til dette har også Fritt Ord bidratt med fire millioner.

Det er ikke blitt satt opp noen fremdriftsplan for rehabiliteringen, og det er derfor uklart når prosjektet vil være ferdig. Noen av studentene som bruker bygget må imidlertid belage seg på å flytte over til andre lokaler fram til oppussingen er avsluttet.

nyhetsredaksjonen@universitas.no

Gavmild minister: Tora Aasland var på Blindern for å overrekke ti millioner kroner til oppussing av Niels Henrik Abels hus.

Uforsvarlig: Studentrepresentant i høyskolestyret på Norges musikkhøgskole, Martin Bauck, reagerer på skolens utdelingsrutiner av semesterkort. Til tross for at han varslet skolen om at kortene lå ubevoktet, lå kortene ute i over én uke.

Semesterkort lå ubevoktet

I over én uke lå semesterkort med fødselsnummer og PIN-koder framme i en resepsjon på Norges Musikkhøgskole. – Den ytterste konsekvensen kunne vært ID-tyveri, sier Datatilsynet.

PERSONVERN

tekst: Bendik Løve

tekst: Lars Thorvaldsen

foto: Ketil Blom

– Uvedkommende kunne fått tilgang til Studweb hvor man kunne ha kludret med studieløpet til andre. Jeg tipper også at det er mange som bruker samme

passord og PIN-kode flere steder, som for eksempel til bank og mobiltelefoner, sier Martin Bauck, studentrepresentant i høyskolestyret på Norges musikkhøgskole (NMH).

Han er oppgitt over at NMH lot semesterkortene til studentene på NMH ligge ute til selvavhenting i over én uke, i en resepsjon som store deler av dagen er ubemannet. Kortene inneholdt

både fødselsnummer og PIN-kode til nettstedet Studweb, der studentene blant annet kan melde seg opp i fag og få se karakterene sine.

Ble ikke hørt

Bauck ble først oppmerksom på problemet da han skulle hente sitt eget semesterkort på skolen. Da han oppdaget at kortene lå

ubevoktet, sendte han en mail til studiesjefen angående saken. Dagen etter fikk han beskjed om at skolen ikke ville gjøre noe og at de anså utdelingsrutinene som velfungerende.

Det var først da Universitas ble koblet inn i saken for litt over en uke siden at esken med semesterkortene forsvant fra resepsjonen.

«De er ansvarlige for en forsvarlig behandling av disse opplysningene, og må derfor sørge for å ha kontroll over dem.»

Trude Talberg-Furulund, informasjonsrådgiver i Datatilsynet

Alvorlige konsekvenser

Datatilsynet reagerer på måten NMH har behandlet personopplysningene på.

– Den ytterste konsekvensen kunne vært ID-tyveri. Men uansett om opplysningene misbrukes eller ei vil det være en påkjenning for den som opplever at kortet kommer på avveie. Denne type informasjon åpner for misbruk. Hvis man får tilgang på denne informasjonen og har onde hensikter, vil man kunne gjøre endringer som kan få store konsekvenser for enkeltemnesker, sier senior informasjonsrådgiver i Datatilsynet Trude Talberg-Furulund.

Talberg-Furulund mener det er bra at semesterkortene nå er fjernet fra resepsjonen. Hun er tydelig på at NMH plikter å sørge for at personopplysninger og PIN-koder ikke havner i gale hender.

– De er ansvarlige for en forsvarlig behandling av disse opplysningene, og de må derfor sørge for å ha kontroll over dem, sier hun.

Innrømmer kontrollsvikt

Driftssjef på NMH Knut Jarbo innrømmer at kortene i hvert fall lå ute en ukes tid, og at resepsjonsskranken de lå ved delvis er ubemannet. Men han understreker at NMH nå har tatt affære og fjernet kortene.

– Vi så at det var mulighet for ID-tyveri og det er selvsagt veldig ugunstig. I tillegg er det mer praktisk for oss å sende kortene i posten, noe vi vanligvis pleier å gjøre. Hvorfor det ikke ble gjort denne gangen, er jeg ikke sikker på, sier Jarbo.

Driftssjefen mener at det ikke var mulig for folk å hente flere enn ett kort når skranken var bemannet. Han kan ikke svare på om det har vært kontroll av personene som har hentet kortene sine.

Gjennom flere intervjuer med Universitas bedyrer Jarbo også at arkene med semesterkort ikke inneholdt både fødselsnummer og PIN-kode. Seinere ringer han likevel opp igjen for å unnskyldte at han har tatt feil.

– Nå ser jeg det at tallene står oppe i hjørnet. Det sto med veldig liten skrift, så vi er flere her som ikke har sett at det sto der. Dette må vi bare beklage, sier driftssjef Jarbo.

bendikl@universitas.no

LÆRERUTDANNING

Rolf Mikkelsen, nestleder Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS)

Rolf V. Olsen, forskningsleder Enhet for kvantitative utdanningsanalyser, ILS

Feil om nasjonale prøver

I siste nummer av Universitas kommer Klara Furuberg og Eivind Solfjell med noen påstander om Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS) og instituttets rolle i forbindelse med de nasjonale prøvene. Det er lokal valgkamp i år og stor oppmerksomhet rundt skole, herunder de nasjonale prøvene og bruken av dem. Vi skal ikke gå inn i den politiske debatten, men vil korrigere noen faktiske feil i den kritikken som fremsettes.

Det er riktig at omtrent en tredel av instituttets inntekter kommer fra eksternt finansierte prosjekter, men kun en liten andel (tilsvarende om lag tre årsverk) er knyttet til utvikling av den nasjonale prøven i lesing for 8. trinn og de nasjonale kartleggingsprøvene i regning. Men det er ikke riktig at inntekter fra prøveutviklingen brukes til å finansiere lærerutdanningen. Dette er prosjekter i økonomisk balanse. Som studentene vet, arbeides det hele tiden for å finne løsninger for en bedre finansiering av lærerutdanningen.

I innlegget gjentas noen vanlige påstander om nasjonale prøver: Lærerne driver med drilling til tester i stedet for å ivareta bredden av elevenes ferdigheter, svake elever bes om å holde seg hjemme, kompetansemål nedprioriteres til fordel for det som testes i prøvene, prøvene gir et feilaktig bilde av kvaliteten i skolen, osv. Det konkluderes med at «prøvene bidrar til å skape en jukseklultur blant lærere og skoleledere» og at Marsdals bok *Kunnskapsbløffen* har «dokumentert» slike forhold. I den grad eksemplene i Marsdals bok er riktige, illustrerer de en lite tilrådelig pedagogisk praksis, men en samling av løsevegne eksempler dokumenterer ikke situasjonen i skolen.

Avslutningsvis vil vi forsikre om at ILS «tar ansvar for tallene sine». Prøvene gir et godt bilde av elevenes kompetanser innen de grunnleggende ferdighetene som de skal måle. Prøvene som utvikles ledsages av veiledningsmateriell til lærerne om hvordan prøvene kan brukes i læringsarbeidet. Vi kan imidlertid ikke ta ansvar for den enkelte skoles praksis. Dersom skoler har en praksis som går på tvers av faglige anbefalinger, går de glipp av å bruke nasjonale prøver og kartleggingsprøver som verktøy for skoleutvikling og læring.

BI

Janne M. Log, kommunikasjonsdirektør ved Handelshøyskolen BI

Myten om BI-studenten

Det finnes mange myter om BI-studentene. Et ferskt eksempel er Universitas som portretterte en av våre studenter på en måte avisen eller journalisten sannsynligvis selv opplevde som artig. Journalistens agenda var å skape stereotypier som bekreftet mytene. Svarene til studenten ble tatt ut av kontekst og satt sammen på en måte som hun ikke kjente seg igjen i. Saken spredte seg raskt på sosiale medier. Og studenten, som ikke er medievant, opplevde både hets og latterliggjøring i etterkant. Gamle myter om BI-studentene ble resirkulert som nye.

Hver tiende nordmann har en eksamen fra Handelshøyskolen BI. Siden 1983 har Handelshøyskolen BI utdannet over 200 000 kandidater til offentlig forvaltning og næringsliv. Dette er for mange mennesker til at stereotypier blir relevante. Å karikere mennesker på bakgrunn av gamle myter, er noe alle bør være varsomme med. Journalister mer enn andre.

Debattrening må innføres på Universitetet.

Erstatt exfac med medietrening

Skolen i Athen: Hvorfor lære om Aristoteles når du kan argumentere som Platon.

KRONIKK

Per Anders Langerød, Blindern AUF

Universitetet i Oslo (UiO) har ikke noe ansvar for grusomhetene 22. juli. Allikevel må vi være kritiske til UiO i lys av hva som har skjedd, fordi studenter og forskere er en av de viktigste motgifter til hat og intoleranse. Som Halldis Moren Vesaas skriver: «Vår visjon må alltid være at murene av iskald uvitenhet skal smelte». Hvordan kan erfaringene fra sommeren styrke UiOs bidrag til et Norge hvor fakta og ny kunnskap kurerer fordommer og hat? Ti obligatoriske studiepoeng i skriftlig og muntlig debatt vil gjøre mye av det.

UiO og academia har de siste årene fokusert mer på formidling av kunnskap. Kunnskapsdepartementet og Forskningsrådet har økt bevilgningene til museer, populærpublikasjoner og forskning. Nettsteder som forskning.no og blader, pamfletter og magasiner blant studenter florerer. Men kunnskapsbehovet er enormt. Vest-Agder er et av fylkene i Norge med færrest innvandrere. Der mener 49, 2 prosent av ungdommene at innvandring utgjør en alvorlig trussel mot vår nasjonale egenart. I Oslo, byen med flest innvandrere, støttes utsagnet av 24, 8 prosent. En av tre tror ikke på at klimaendringene er menneskeskapte, én av fire nordmenn tror på reinkarnasjon, 31 prosent er helt eller nokså enig i at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene. Et raskt google-søk på «innvandring» fører oss til VGs debattsider hvor youtubefilmer fra militante islamister brukes til å fremstille Norge og vesten som naive svikere. Det er heller ikke lenge siden Carl I. Hagen sa at et samfunn uten etniske minoriteter er et samfunn i harmoni. Forsker Hogne Øian har som en av mange skrevet om sammenhengen mellom retorikk og vold, og funnet en tendens til at høyre-radikal retorikk kan utvikle seg til høyre-ekstrem retorikk og etter hvert voldsretorikk. Professor Pål Kolstø ledet et annet prosjekt som undersøkte om medienes retorikk bidro til konflikter på Balkan kom ut av kontroll – og fikk bekreftet sin hypotese. Balkan er et svært ulikt Norge, og resultatene ikke direkte overførbare, men funnene gir tyngde til spørsmålet om hva studenter og forskere kan bidra til i et samfunn med høyre-radikal/høyre-ekstrem retorikk og vold.

«Exfac fremstår for meg som et ubrukelig fag uten noe læringsverdi.»

av samfunnet. Om alle studenter og forskere evnet å forsyne debatter med fakta og kunnskap, spesielt innen innvandringsfeltet, men også for andre tema, ville mange uriktige påstander blitt korrigert, nye spørsmål reist og premissene for debatten endret. På UiO er det lite konkret lære om formidling i løpet av en bachelor, master eller et profesjonsstudium. Noen skriver mye, de fleste skriver ingenting i aviser, blader og pamfletter. Men alle har opplevd å sitte i politiske eller faglige debatter på fest, vorspiel og på en arbeidsplass. Å skrive innlegg eller delta i en debatt er for noen vanskelig å se for seg. På samme måte som det å skrive en faglig tekst med tilbakemelding fra medstudenter og forskere er vanskelig å se for seg før man starter på universitetet. Mye kan læres.

Et av fagene som er obligatoriske for alle studenter, er examen facultatum. Læringsmålene varierer noe fra fakultet til fakultet, men essensen er den samme. Studentene skal vise noe kjennskap til fakultetets faglige historie og tradisjon, og lese korte passasjer om vitenskapsfilosofi og forskningsetikk. Dersom man sikrer en god nok metodeundervisning i egne metodefag, fremstår exfac for meg som et ubrukelig fag uten noe læringsverdi som ikke kan puttes under generelle introkurs eller exphil. Samfunnet og de neste hundre årene til UiO krever en annen type kompetanse hos studentene enn fakultetshistorikk og overflatekunnskaper om forskningsetikk. Studentene må også anerkjennes som formidlere av ny kunnskap og faktagrunnlag for debatter. Et nytt formidlingsfag ville handlet om studier av debattinnleggets oppbygning, presentasjon av debattinnlegg fra studenter på seminar, evaluering, og endelig å få på trykk et innlegg i et trykket medium om et faglig tema. Fagets beste studenter kunne ved semesterslutt bli kvalifisert til en debattkonkurranse over et aktuelt tema åpent for alle studenter ved UiO og kjente fagdommere fra politikk, media og øvrig samfunnsliv. Evnen til å ytre og kunnskap som student og forsker forplikter oss til en formidling få er klar over.

Jeg var selv på Utøya under terroranslagene, og holdt foredrag om organisering av sosialdemokratiske studenter for fremtiden. Vi ble forsøkt stoppet, men fortsetter diskusjonen videre. Å sette dette i sammenheng med studiehverdagen og timeplanen på Universitetet, virker for mange abstrakt og absurd. Men motgiften til de som har forvillet seg ut på farlige stier er ikke å støte dem enda mer bort, men å møte dem med argumenter og fakta som planter et frø for kritisk sans og en mer virkelighetsnær forståelse av verden vi lever i.

Studenter og forskere utgjør en stadig større andel

Foto: Jan Lillehamre

Jobber du naken?

Som medlem i Fagforbundet Ungdom slipper du å stå naken i arbeidslivet. Fagforbundet Ungdom jobber for å bedre forholdene til studenter og unge arbeidstakere. Vi jobber blant annet for:

- Bedre studiefinansiering
- Bedre arbeidsmiljø på studiestedet
- Studenters fremtidige pensjonsforhold
- Bredt kollektivtilbud med studentrabatt
- Riktig lønn
- Dine rettigheter på arbeidsplassen

Dessuten er innboforsikring gjennom LOfavør inkludert. Det koster bare 250,- i halvåret.

Bli medlem i dag: Send **Fagforbundet medlem til 1980**

FAGFORBUNDET
Ungdom

mellom FAG

UNIVERSITAS' FEATUREMAGASIN

*Universitetet feirer 200 år.
Ikke alle historiene blir nevnt i
festtaler og jubileumsbøker.*

SKJELETTER I SKAPET

Mens studenter fikk fylt sine hjerner på universitetet, fikk andre bokstavelig talt tømt sine noen hundre meter unna Blindern. Bak spakene ved Gaustad sykehus sto UiO-professor Ørnulv Ødegård.

SKJELETTER I SKAPET

tekst: Tia Karlsen foto: Ketil Blom og Christian Lycke

HØL I HUET PÅ GAUSTAD

Gaustad asyl, 1941. Pasienten, en skogsarbeider, gjøres klar til operasjon. «Lobotomi» kalles metoden, og det er første gang det gjennomføres i Norge. Verken overlege Ørnulv Ødegård eller kirurgen Arne Torkildsen vet helt hva operasjonen vil bringe, men de håper at den vil gi så gode resultater som ryktet sier.

Etter å ha mottatt elektrosjokk, en metode hvor pasienten fysisk må holdes nede for ikke å pådra seg brudd og skader av sjokkbølgene, er skogsarbeideren bevisstløs og klar til lobotomi. Torkildsen griper etter boret. To hull på 1,5 cm brytes fram på hver side av kraniet, hvorpå et stumt skjæreinstrument, leucotome, føres horisontalt inn i pannelappene og bankes cirka fem cm innover i hjernemassen. Operasjonen rundes av ved at leucotomen rugges 20 til 40 grader opp og ned, med det formål å avskjære nervebaner i frontallappen.

Det går ikke helt etter planen. Skogsarbeideren dør under operasjonen, og Ødegård og Torkildsen må begynne på ny frisk. Seansen skal markere starten på en ny æra i norsk psykiatri.

«De som ble operert – ja, hvis de ikke døde, da – ble ofte mer føyelige og omgjengelige.»

Joar Tranøy, psykolog

– **De som ble** operert – ja, hvis de ikke døde, da – ble ofte mer føyelige og omgjengelige. Eller passiviserte, som man også kan kalle det.

Psykolog Joar Tranøy, mannen som startet lobotomidebatten på begynnelsen av 90-tallet, snakker lavmælt, men engasjert om lobotomiofrenes skjebne.

– Det ble roligere på avdelingene, og til en viss grad økte også utskrivningsfrekvensen. Så rent funksjonelt hadde det positive virkninger. Men for dem som ble utsatt for inngrepet, eller overgrepet, om du vil, så må jeg jo si at de aller fleste ble ødelagt for all ettertid, sier han.

For lobotomioperatørene var det nemlig frontallappen som skulle til livs. Frontallappen, beliggende i den fremre delen av hjernen, antas å være senter for en rekke typisk menneskelige funksjoner som følelser, spontanitet og abstrakt tenkning. Et snitt eller fem, og pasienten ble ofte langt enklere å ha med å gjøre.

Enkelte følte seg hjulpet av operasjonen, men de utgjorde et klart mindretall. Av de som var i stand til å beskrive livet sitt i etterkant, har mange fortalt om følelsesmessig avstumpning, konsentrasjon- og læ-

ringsvansker, i tillegg til problemer med å takle sosiale settinger. De hardest skadde lobotomiofrene ble ofte sammenliknet med zombier.

– Jeg tror neppe at noen av bakkmennene ville utført lobotomi på sine nærmeste, sier Tranøy.

– Til det visste de nok litt for godt hva de gjorde.

Professor Ødegård, bokstavelig talt en nybrottsmann på lobotomiområdet, var også klar over skadevirkningene ved metoden. Likevel mente han at plagene ved mental sykdom i mange tilfeller var verre enn konsekvensene av lobotomien.

Men ikke alltid. Det sies nemlig om Torkildsen at finmotorikk ikke var av hans sterkeste sider. En del tyder på at det kan ha gått utover pasientene.

Craniet: (...) Der sees også flytende pus i borrhulene på begge sider (...) og over det svarende parti av dura finnes en kake av fast størket blod og pus. Der er rikelig mørkt blod, flytende, i bakre skallegreop, visstnok efter åpning av venesius post mortem.

Slik kunne det altså fortone seg dersom

VARSLEREN: Etter iherdig arkivsnoking, sparket Joar Tranøy i gang lobotomidebatten som skulle prege starten av 90-tallet.

MØRK HISTORIE: Museet på Gaustad har en rekke utstillingsgjenstander som forteller om fortida.

Lobotomi

- Hjernekirurgisk inngrep som ødelegger forbindelsen mellom den frontale pannelappen og resten av hjernen.
- Ble utført på pasienter med alvorlige psykiske lidelser, i hovedsak schizofrene, for at pasienten skulle bli mindre utagerende og engstelig.
- Introdusert av den portugisiske nevrologiprofessoren Egas Moniz i 1935. I 1949 ble Moniz tildelt Nobelprisen i medisin for nettopp oppdagelsen av lobotomi.
- Ble praktisert ved 19 psykiatriske institusjoner i Norge, for første gang i 1949 og for siste gang i 1974. Bruken var i stor grad et tiltak mot overfylte psykiatriske sykehus.
- I hele perioden ble minst 2500 lobotomier utført i Norge.
- I 1996 vedtok Stortinget at alle gjenværende lobotomerte kunne tildeles erstatning på 100 000 kroner.

Kilde: Riksarkivet

en lobotomioperasjon ikke gikk helt etter planen. Og det hendte fra tid til annen ved Gaustad. Der dødeligheten ved lobotomi lå på mellom én og seks prosent ved de fleste andre sykehus, fikk pasientene på Gaustad utdelt langt dårligere kort. I de verste periodene lå dødeligheten ved sykehuset på 25 prosent.

Til tross for den makabre statistikken, var Gaustad den ivrigste i lobotomiklassen i Norge. Med 441 av 2500 norske pasienter lobotomert ved sykehuset, begynte det etter hvert å bygge seg opp en solid beholdning dissekerbare hjerner. Det førte i sin tur til at Anatomisk institutt ved UiO meldte sin interesse, og et samarbeid mellom Gaustad og instituttet ble igangsatt.

Ødegård og Torkildsen fikk uforstyrret drille videre.

Året er 1989, og Joar Tranøy er i ferd med å gjennomføre hovedpraksisen på embetsstudiet i psykologi ved Gaustad sykehus. På samme tid sitter Arnold Juklerød, mannen som ga navn til Juklerød-saken, og okkuperer velferdsbygget ved samme institusjon. Juklerød har, etter å ha blitt tvangsinnlagt på

70-tallet, viet sitt liv til å kjempe mot psykiatrien og til å kreve oppreisning fra Gaustad sykehus.

– Jeg var nysgjerrig på Juklerød, og vi opprettet en viss kontakt, forteller Tranøy.

– Så da veilederen min sa at jeg ikke fikk snakke med ham, gikk det en faen i meg.

Tranøy svarte med å besøke Juklerød så ofte han kunne, og de to innledet et slags samarbeid.

– Han hadde mye å fortelle om Gaustad, men jeg må innrømme at jeg var skeptisk til deler av det han sa. Det var ikke det at jeg trodde at han løy bevisst, men det fantes heller ikke noen litteratur som underbygde påstandene hans, forteller Tranøy.

Nysgjerrigheten var likevel sterk nok til at Tranøy tok seg tid til å snuse litt rundt i testarkivene i kjelleren på E-bygget.

– Jeg tror hun veilederen været at jeg kanskje ikke var helt til å stole på. Hun fortalte meg i hvert fall at jeg hadde ingenting med å rote borti de arkivene.

Kort tid senere var Tranøy på febrilsk leting i skuffer og skap, på jakt etter nøkkel-

«Pasientene ble fremvist som om de var objekter.»

Einar Økland, psykolog og forfatter

knipper.

– Da jeg fant nøklene og åpnet arkivskapene, så jeg rimelig raskt at oi – her var det mye interessant.

Med journalfangsten under jakka gikk ferden tilbake til velferdsbygget, der Juklerød og kopimaskinen ventet. Det ble starten på en opprulling av norsk psykiatrichistorie som skulle prege nyhetsbildet på begynnelsen av 90-tallet.

– **Det var en** del lobotomiglade folk i undervisningen på Gaustad, så vidt jeg husker.

Da Einar Økland, psykolog og forfatter, mottok undervisning på Gaustad, var stedets lobotomioperatører fortsatt i full vigør. I studieåret 1963–64 sto også lobotomi på pensum.

– Grunnen til at vi lærte om metoden var at vi kunne risikere å møte på den senere i arbeidslivet. Det kunne for eksempel hende at vi måtte ta stilling til om en pasient skulle lobotomeres eller ikke, forteller Økland.

Når Økland og medstudentene hadde pliktundervisning på Gaustad og Vinderen, var det medisinerne som sto for skoleringen. Ikke alle deler av undervisningen falt i god

EL-ANESTESI: Før lobotomeringen kunne igangsettes, ble pasienten bedøvet med elektro-sjokk. Tone Lie-Jørgensen, guide på Gaustad museum, demonstrerer.

HARD BEHANDLING: Ikke bare pasientene fikk gjennomgå på Gaustad. Metallkoppene, som ble brukt for å unngå glasskår, ble slengt veggimellom.

IKKE REPRESENTATIVT: Gaustad hadde også rom for finere pasienter. Antagelig var det dette som møtte Amalie Skram da hun ble innkvartert.

ASYLSTEMNING: Mye skjer bak lukkede dører. Dette fotografiet henger på Gaustad sykehusmuseum.

« Det var en del lobotomiglade folk i undervisningen på Gaustad, så vidt jeg husker. »

Einar Økland, psykolog og forfatter

jord hos de aspirerende psykologene.

– Pasientene ble fremvist som om de var objekter, og hele opplegget bar preg av noe fornedrende. Enkelte ganger visste heller ikke pasienten at han eller hun ble observert, noe vi stilte spørsmålsteget ved, forteller han.

– Resultatet ble at ledelsen på psykologi ba oss om å holde kjeft. Folkene på Gaustad var nemlig ikke særlig fornøyde med kritikken, og hintet om at de kanskje ikke ville være så interesserte i å undervise psykologistudenter mer, dersom kritikken ikke stoppet.

Så kritikken stilnet hen og slo knapt ut igjen før Joar Tranøy hevet en kritisk røst en mannsalder senere.

Til da var det antatt at bare noen få hundre individer hadde blitt utsatt for lobotomi i Norge. Etter Tranøys snusing i arkivene måtte tallene oppjusteres til 2500. Og der mange trodde at lobotomien hadde foregått over en periode på noen få år, ble det avslørt

at det hadde gått 33 år mellom den første og den siste lobotomeringen i Norge.

Det Nils Retterstøl, UiO-professor og tidligere overlege ved Gaustad, tidligere hadde omtalt som en parentes i norsk psykiatrihistorie, viste seg altså seg å være noe langt større.

I tillegg kom beretningene om seleksjon av plagsomme pasienter, lite hensynsfull behandling av pårørende, og ikke minst beskrivelsene av de fatale skadevirkningene av inngrepet.

En heftig avisdebatt, oppnevning av et eget lobotomi-utvalg, samt en påfølgende erstatningsutbetaling til de få gjenlevende lobotomiofrene, var blant det som fulgte i kjølvannet av avsløringene.

– **Lobotomipraksisen** må selvsagt sees i et historisk perspektiv, sier Einar Kringlen, professor i psykiatri ved Universitetet i Oslo.

Da utvalget gikk igjennom norsk

lobotomipraksis på begynnelsen av 90-tallet, var Kringlen en sentral figur.

– De psykiatriske sykehusene led i 1940-årene under et betydelig overbelegg. Mange levde nedverdiggende liv i nedslitte bygninger og trange rom, og det fantes ingen kjent behandling for flere av pasientgruppene, forteller han.

Det er ting som tyder på at sinnssykehusene på den tiden bar mer preg av oppbevaring enn av effektiv behandling. Så da lobotomien kom til landet, gikk mange overleger løs på den med liv og lyst.

Einar Økland var blant dem som opplevde at entusiasmen i blant kunne bikke litt over.

– Jeg opplevde en gang at en pasient plutselig var lobotomert uten at det var blitt diskutert på forhånd. Det var jo litt selsomt, fordi pasienten var en jente som det egentlig ikke feilet noe av så stor betydning. Hun var bare litt vilter og mannfolkgal.

– Det var neppe på sin plass med lobotomi,

SKREKKENS SYKEHUS:
Gaustad lobotomerte
441 psykiatriske
pasienter..

for å si det slik. Operasjonen var såkalt vellykket, for hun ble snill og rolig etterpå, men hun ble nok aldri den samme igjen, sier Økland.

Einar Kringlen er klar på at lobotomien ble benyttet ukritisk. Imidlertid mener han at det er viktig å få noen nyanser inn i debatten.

– Mitt inntrykk er at man veldig lett kritiserer psykiatrien og lobotomien. Selvsagt var lobotomien kritikkverdig, men man glemmer at det skjedde tilsvarende forferdelige ting også innenfor den somatiske (legemlige, journ.anm.) medisin. Ja, du kan jo for eksempel ta magekreft. Der opererte man pasienter som ofte ville hatt det bedre uten operasjon. Så det er ikke bare psykiatrien som har noe å svare for – det har vært skandaler innenfor alle felt av medisinen.

– Så hvorfor den store interessen for psykiatri, og lobotomi spesielt?

– Fordi psykiatrien er et felt som folk flest

«Lobotomeringen på Gaustad var på mange måter i Universitetets regi.»

Joar Tranøy, psykolog

føler at de forstår like godt som oss fagpersoner. Det har nok sammenheng med at mange i samfunnet sliter psykisk, og dermed vekker temaet mer interesse. Somatisk medisin har man mindre peiling på, så det feltet har i større grad fått ligge i fred.

Ifølge Økland var det på 60-tallet en betydelig lobotomiskepsis i det psykologiske fagmiljøet. De mente at løsningen heller lå i terapeutiske metoder. Likevel var det lite åpen motstand mot metoden.

– Ettersom man med stor sannsynlighet kunne ende opp med å jobbe på samme sted som eldre psykiatere, ville man ikke risikere å komme i klinsj med dem. Psykiaterne hadde erfaring og myndighet, og en konflikt kunne derfor bli svært ubehagelig, sier han.

Enkelte tok imidlertid mer aktiv avstand til metoden. Overlege Rolv Gjessing ved Dikemark sykehus utførte for eksempel ikke lobotomi i det hele tatt. Han mente man vis-

ste for lite om hva man egentlig drev med.

Men fra universitetshold var det stort sett ganske stille.

– Lobotomeringsen på Gaustad skjedde på mange måter i Universitetets regi. Ødegård var jo professor på UiO, og han samarbeidet også tett med Anatomisk institutt, sier Tranøy.

Han mener at mye av ansvaret lå hos de involverte professorene, da tittelen antakelig gav dem utstrakt legitimitet.

– Ser man på hvilke sykehus som lobotomerte mest, er det stort sett professor-overleger som har stått ved roret.

Også Einar Kringlen tror at datidens autoritetstro kan ha hatt en avskrekkende effekt.

– Det var en tid da overlegens syn rådet, og yngre assistenter turte sjelden å opponere.

– Og når man ikke hadde så mange muligheter, var man vel fornøyd hvis de behandlingsmetodene som fantes hadde noen effekt overhodet.

tiakk@universitas.no

200-åringen Universitet i Oslo har den siste tiden satt fokus på fremtredende personer med tilknytning til universitetet. Men av en eller annen grunn har de glemt å fortelle om Norges første professor i psykiatri.

SKJELETTER I SKAPET

tekst: **Anders Fjellberg**

«Det sømmer sig ikke for en blond, blaaøiet intelligent nordbo at fornede sit arvestof ved egteskap med en neger. [...] De lavereverdige racer maa ogsaa finde sig i at overta den slags enklere arbeider, som passer for deres evner.»

FØRSTEMANN UT: Rasehygieniker Ragnar Vogt ble den første professoren i faget da psykiatri ble et akademisk fag i Norge på begynnelsen av 1900-tallet. FOTO: US LIBRARY OG CONGRESS

Ragnar Vogt het han, og kom fra Tvedestrand. Han var legeutdannet, hadde en velfrisert mustasje, og ble i 1914 utnevnt til Universitetet i Oslos aller første professor i psykiatri. Han var svært aktiv i avholdsbevegelsen, og antakelig glad i turer i skog og mark.

Dessuten gikk han inn for livslang internering av personer med uønsket arvemateriale. Som det står i Vogts bok *Arvelighetslære og Racehygiene* fra samme år han ble professor ved universitetet:

«Det er ingen grunn til å nekte de svake kjærlighetens trøst og hjelp, men rasehygien har interesse av at disse individer til en viss grad unngår at få avkom.»

I fjor utga forfatter, filosof, litteraturkritiker, og seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå Espen Sørbye en murstein av et arkivstudie om overlege, asylbestyrer og rasehygieniker Johan Scharffenberg, og i bokens rikholdige register er Ragnar Vogt nevnt en rekke ganger.

I et knøttlite kontor på SSB, der all ledig veggplass er viet bokyller, plansjer og grafer, sitter Sørbye og forteller om psykiatrifagets spede barndom i Norge.

– Ja, altså. Vi fikk jo en sinnssykelov i 1848, og den var, for sin tid, veldig liberal. Loven var preget av datidens revolusjoner og menneskerettighetstanker, og det ga seg et bestemt uttrykk: Nemlig at alle psykiatiske pasienter skulle bli sett på som helbredelige, og at forholdene på asylene skulle vise og inngi de syke menneskeverd.

– Og loven fungerte i praksis?

– Nei, nei! Den gjorde jo ikke det. Men før 1848 ble sinnssyke bare stua ned i kjellere eller på institusjoner. Altså livslang oppbevaring helt uten forsøk på behandling. Loven var i så måte et framskritt selv om praksisen ikke helt klarte å leve opp til teoriene.

INTERNERING: I boka *Arvelighetslære og racehygiene* fra 1914 går Ragnar Vogt inn for livslang internering av personer med uønsket arvemateriale.

Men så kommer vi til poenget her, sier Sørbye som nå har snakket seg over 60 år frem i tid.

– Det psykiatrisynet Vogt sto for innebar jo nettopp en dehumanisering av psykiatiske pasienter. De blir altså fraskrevet sitt menneskeverd samtidig med at psykiatrien blir et akademisk fag og får sitt første professorat på universitetet. Jeg finner det veldig paradoksalt, og det bryter med alle forestillinger og forventninger vi har til akademien.

Men nå skal dere høre, sier Sørbye, som etter å ha gravd i arkiver i omtrent et decennium har mye på lager.

Sørbye ser seg ut en stabel bøker og fisker frem en brun, slitt felle av en bok som bærer Ragnar Vogts navn.

«Som før nevnt inngår hospitalisering av syke og invalider, samt fri sykepleie, som et ledd i et gjennomtenkt rasehygienisk program», leser Sørbye, som gjerne utbroderer.

– Og asylene ble ikke brukt som et sted hvor folk skulle bli friske. Det var et sted man skulle oppholde folk for at de ikke skulle få barn. Det innebar med andre ord livslang internering ut fra en rasehygienisk tanke om at det var til samfunnets beste at disse folkene ikke forplantet seg.

– Og de folkene var?

– Det var dem de oppfattet som sinnssyke. Men ikke bare det. Det var åndsvake, epileptikere, alkoholikere, og en rekke andre grupper. Vogts syn står for en total dehumanisering av disse gruppene, og det er med andre ord en konsentrasjonsleir tanke som overtar som en begrunnelse for asylene. Pasientene skulle ikke tilbake til samfunnet. Men nå kommer de virkelig vanvittige uttalelsene. Hør her.

Sørbye leser videre i *Arvelighetslære og Racehygiene*:

«Noen likhetstanke kan det fornuftigvis ikke bli tale om i denne sammenheng. Det

sømmer seg ikke for en blond, blåøyet intelligent nordbo, at fornede sitt arvestoff gjennom ekteskap med en neger.»

– Og vent litt nå, det er enda mer her.

«Heller ikke kan der inrømmes de lavere raser så utstrakt stemmerett, at den felles stat risikerer å bli styret etter lavverdite hensyn. De lavereverdige raser må også finnes seg i at overta den slags enklere arbeider, som passer for deres evner.»

– Dette skrev Ragnar Vogt i 1914. Altså det samme året han begynte ved Universitetet. Og da tenker jeg først og fremst: Det er veldig rart at en så tydelig rasist kan bli oppnevnt til professor i psykiatri.

– Ble han møtt med motbør fra noen andre på universitetet?

– Nei, ikke det jeg kjenner til, men det var jo mange som ikke trodde på dette her med rasehygiene. De som kunne litt om genetik, statistikk og sansynlighetsregning, som Otto Lous Mohr og Kristine Bonnevie, trodde ikke noe på det. Blant annet fordi det ble regnet ut at hvis man skulle redusere tilfellene av sinnssykdom fra tre av tusen, til én av en million, så måtte man drive å systematisk sterilisere folk i 934 generasjoner. Altså borti tredivetusen år! De så jo at det ikke hadde noe særlig for seg.

– Men hvordan kunne da en professor i psykiatri ture frem rasehygieniske ideer, og til og med holde forelesninger om det?

– Nei, altså, det vet jeg ikke, og det er veldig ille at det var sånn. Men det vi snakker om nå er perioden frem til første verdenskrig, ikke sant?

Og vi holder oss til det, sier Sørbye som idet setningen dør ut bestemmer seg for at vi ikke skal holde oss til det likevel.

– For det videre perspektivet er jo følgende: Det ble slått fast som en kjennsgjerning etter granskningen av lobotomi i Norge at

UKJENT OMFANG: Forfatter og filosof, Espen Sørbye, mener at det trengs mer forskning på hvor mange som faktisk ble sperret inne i asyler av rasehygieniske årsaker. (Foto: Christian Lycke)

«Det er veldig rart at en så tydelig rasist kan bli oppnevnt til professor i psykiatri.»

Espen Sørbye, forfatter og filosof om Ragnar Vogt

lobotomi ble utført på vanskelige pasienter. Og vanskelige pasienter var sånne som var brysomme. Og det går jo an å sette opp som en hypotese at en person som var anbrakt i asyl fordi vedkommende ikke skulle få barn, altså av rasehygieniske grunner, ville være brysom. Og selvfølgelig hadde all grunn til å være brysom.

– Og hva om, ikke sant, sier Sørbye.

– Hva om det er tilfelle at enkelte av dem som ble lobotomert faktisk var innsatt i asyl av rasehygieniske årsaker? Da har det jo ikke bare vært sånn at det var naive vitenskapsmenn som trodde på dette her og var desperate etter å hjelpe de syke. Da har det faktisk foregått virkelig fæle greier. Det er ren horror.

– Men er det noen indikasjon på at det faktisk har foregått?

– Det må jo undersøkes, men det har ikke blitt gjort fordi diskusjonen om rasehygiene har dreid seg veldig mye om sterilisering så langt. Omfanget av bruken av institusjoner og asyl til å sperre folk inne er ikke undersøkt. Men det burde absolutt gjøres. Det er flere eksempler i kildematerialet mitt på at personer har blitt sperret inne, blant annet på Gaustad, av rasehygieniske årsaker. Hvilket klart var i strid med sinnsykeloven.

– **Og nok en** gang det paradoksale faktum at dette skjer samtidig med at psykiatrien blir et akademisk fag. Og i denne sammenheng syns jeg godt det bør nevnes at det i Norsk Biografisk Leksikon er en stor omtale av Ragnar Vogt hvor denne delen av virksomheten hans er ikke nevnt i det hele tatt. Medisinens historie er en forskjønnert utgave og skrevet av nettopp professorer i medisins historie.

På Universitetet i Oslos nettsider gir et søk på Ragnar Vogt syv treff. Kun ett av de kommer inn på rasehygiene, og det eneste man får vite er at han og andre professorer, deriblant Kristine Bonnevie, tok avstand fra de mer kjente rasehygienikerene Jon Alfred Mjøen og Halfdan Bryn.

I Store Norske Leksikon er det også sparsomt med informasjon, men det står blant annet:

«Hans tallrike artikler i medisinske tidsskrifter og ikke minst hans lærebok, Noen hovedlinjer i medicinsk psykologi og psykiatri, preget innstillingen til det slektledd av leger og psykiatere som var hans elever.»

Inne på det trange kontoret på SSB forsøker Espen Sørbye å svare på hvorfor rasehygienisk tenkning hos fremtredende akademikere har blitt feid under teppet.

– Jo, ja, altså. Nei det er vanskelig å si. Men asylene utgjorde jo en lukket verden der kun de aller færreste har innsyn. Det blir til at man lukker seg overfor omverdenen og nødig gir andre adgang. Dermed så forsvarer man seg selv. Det blir sånn.

– Tror du det format psykiatrien i Norge at Vogt var den første professoren i faget?

– Ja, det må det jo ha gjort. Altså det er klart. Ja, helt klart.

Godt å vite, da, at da Vogt døde 72 år gammel en januardag i 1943, kunne nekrologen i Morgenbladet fortelle at Vogt hadde vært «en intellektuelt og etisk høytstående personlighet.»

anders.fjellberg@universitas.no

HAPPY FEET

PUBTEST av: Nordis Tennes, Mirjam Folkvord foto: Hans Hval

Øl som smaker papp, klineforbud og en oppblåsbar keiserpingvin. Enter Escape.

«Norges lengste bardisk» reklamerte de med, de som på plakaten på lyktestolper og toaletter inviterte oss til det flunkende nye Ole Johan Dahl hus. «Fett,» tenkte vi og la i vei, mette på statlig kranssekake, og fulle på nevnte stats beste cava. Universitetet i Oslos 200-årsdag hadde så langt svart til forventningene, og skuffelsen over at Norges lengste bardisk viste seg å være Norges lengste korridor var gedigen og ektefølt. Men noen prikket oss på skulderen og informerte om at dette hadde fint lite med studentpuben Escape å gjøre. Etter en langtrukken kamp gjennom veske-, legitimasjon-, og studentkortkontrollen, møtte Escape oss i form av en oppblåsbar pingvin og fire fyrer med skjegg og hestehale.

- Hva er greia med den pingvinen?
- Eh, jeg veit ikke. Spør han med skjegg og hestehale.
- Han?
- Nei, han andre.
- Det er faktisk en keiserpingvin, og det er maskoten vår.
- Jaha?
- Veit du ikke hva Linux er?

I det siste tilskuddet av hovedstadens studentpuber er det informatikkstudentenes forening, Cybernetisk Selskab, som står bak baren og tapper Aass. Studenter drikker mye øl, og derfor er det en fornærmelse at de tydeligvis har resirkulert øl i tappekrana. Det vi får servert av nerden bak disken smaker nemlig høgg.

Escape er «den første student-

kjelleren som er bygget som en pub fra bunnen av, og blir levert med toppmoderne inventar og utstyr.» I motsetning til andre studentpuber som først var et fjøs, bomberom, eller bibliotek, er dette altså et fancy schmancy utested, bygget i mur og tre.

Og ja, Escape skiller seg markant ut fra de andre studentpubene på Blindern. Puben er bygd som et amfiteater, hvor scena er et bittelite dansegulv. De skal ha skryt for egen DJ-bu, men det hjelper lite når stekerne som står for musikken bare spiller remixer av spillelista til Energy. Her er det jenta med det korteste skjørtet som regjerer dansegulvet, men også en ikke navngitt professor som danser tett salsa med en student, og den obligatoriske kisen som enten har epilepsi eller bare en svært egenartet dansestil.

Vertskapet har gule t-skjorter der det står «JUBILEUMSFEST!», men de sier samtidig: «Øyh øyh øyh, ikke her, det er imot reglene!» til folk som prøver å kline litt i gangen ved dasene. Det er fint at informatikkstudentene har fått en pub som skal fungere på deres premisser, men det får da være grenser. Som navnet tilsier skal puben gi deg en følelse av flukt fra hverdagens mas og kjas, ikke en militær-camp hvor man er avhengig av kommandoer i store bokstaver for å ha det gøy.

magasin@universitas.no

HAPPY FEET PÅ PUB: Cybernetisk Selskab tapper resirkulert øl i plastkopper mens maskoten Linux er noe oppblåst.

Vår vurdering: **Escape** ★★★★★

Stemning: ★★★★★

Ikke kjedelig, men heller ikke hæla i taket og tenna i tapeten. Vi er ikke sinte for at vi kom, men lurert litt på hvem som kom videre i Idol. Musikken kan gå en proxyserver på nervene, noen burde vurdere sin stilling asap.

Sjekking: ★★★★★

Ikke eksisterende, takket være de gulkledde vaktene som nektet forelska studenter å kline i gangen. Hvordan man nærmer seg en informatikkstudent er et mysterium, men man kommer kanskje litt på vei med noen woot, ROFLMAO og leeching.

Lokale: ★★★★★

Hvorvidt det merkes at puben faktisk er bygd som en pub fra bunnen av, er tvilsomt. Det er litt forstyrrende med den oppblåsbare pingvinen, unnskyld, keiserpingvinen. Pluss for fine toaletter, og den svære tretrappa. Minus for manglende mørke kroker man kan stikke seg bort i og intimerde.

Tidligere testet:

- **Uglebo:** upretensiøs brun kjeller
- **Glassbaren:** psykotisk kjederøyking og den gode samtale
- **Frokostkjelleren:** 90-tallsfest og sjek-kemarked Bangkok-style

- **Anestesien:** fritidsklubb, bare med pils
- **Akers mek:** som en Steinerskole-klassefest ut i de sene timer
- **Studenten pub:** ungdomsklubb uten dansegulv

- **SHNAS:** aldersapartheid og alkoholisme
- **U:** prestasjonsangst og allsang
- **Amatøren** – Folketomt, nitrist og internasjonale sjekkereplikker

MAGASINQUIZ

av: Øyvind Bosnes Engen

Lobotomi

1. Lobotomizer (1991) er debutalbumet til hvilket norsk band?
2. Hvilken film ender med at en lobotomert Jack Nicholson blir kvalt med en pute?
3. Hva heter den portugisiske legen som fikk nobelprisen i 1949 og regnes som lobotomiens far?
4. Når ble den siste lobotomien utført i Norge?
5. Hva heter Dennis Lehanes detektivroman fra 2003 hvor handlingen foregår på et mentalsykehus på 1950-tallet og der psykokirurgi er et sentralt tema?

1. Motorpsycho
2. Gjøkenderet
3. Egas Moniz
4. 1974
5. Shutter Island

Rasisme

1. Innenfor hvilken folkegruppe i Norge er flere medlemmer blitt tvangssterilisert?
2. Hva heter partiet som stilte til stortingsvalg i 1997 og hadde tvangssterilisering av innvandrere på parti-programmet?
3. Hva kalles lovverket som ble innført i Tyskland i 1935 og blant annet forbød seksuelle forhold mellom jøder og ikke-jøder?
4. I hvilken periode var Sør-Afrika en apartheidstat?
5. Under hvilken konflikt oppsto begrepet «etnisk rensing»?

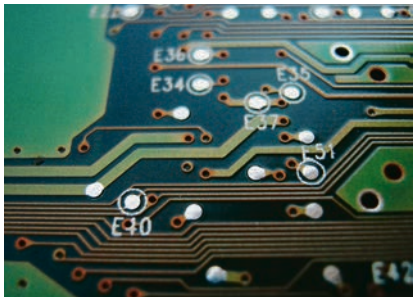
1. Romanfolket (tatare)
2. Hvite Valgalliansen
3. Nürnberg-lovene
4. Fra 1948 til 1994
5. Borgerkrigen i Bosnia-Hercegovina

Synsere

1. Hva heter Aslak Nores bok fra 2009 om det flerkulturelle Norge?
2. Hvilken rikssynser kalte nylig pensjonister bortskjemte og egoistiske?
3. Hvem sa følgende om NRKs Hurtigrutensatsing i sommer: «Hodeløst, platt, intetsigende, stygt og dørgende kjedelig»?
4. Hva heter sjefredaktøren i Morgenbladet?
5. Hva slags utdanning har Hanne Nabintu Herland?

1. Ekstremistan
2. Frank Aarebrot
3. Trond Blindheim
4. Alf van der Hagen
5. Mastergrad i religionshistorie

IT

1. Hvor mange bytes går det på en kilobyte?
2. Og hvor mange bits går det på en byte?
3. Hva het den første norskproduserte elektroniske datamaskinen?
4. Når ble selskapet Apple Computer stiftet?
5. Hva står forkortelsen MS-DOS for?

1. 1024
2. Atte
3. NUSSE (Norsk Universitetsl Siffermaskin, Sjekksystemstyrt Elektronisk)
4. 1976
5. Microsoft Disk Operating System

Aslak Nore

- Forfatter, journalist og forlagsredaktør, født 1978.
- Har skrevet bøkene *Gud er norsk* (2007) og *Ekstremistan* (2009), ved siden av et utall artikler i rikspresen og i publikasjoner som *Samtiden* og *Prosa*.
- Sitter for tiden på Blindern og skriver om sin ungdoms Oslo.

Aslak Nore (33), sønn av Kjartan Fløgstad og barn av 90-tallet, leser samfunnet gjennom sitt eget liv. Nå skulle han ønske det begynte litt senere.

ANEKDOTISK BEVIS

PORTRETET

tekst: **Emil Flatø** foto: **Skjalg Bøhmer Vold**

– **Folk som tror** at multikulturalismen går i feil retning, aner ikke hvordan det var på 90-tallet, sier Aslak Nore på trappen utenfor Majorstuhuset.

Forfatteren og ekssoldaten, som er mest kjent for å ha beskrevet det nye Norge gjennom en eneste stor fotballanalogi, og for å ha slått til Simen Sætre på en bokdebatt, høres ut som en ny mann. Men han ordlegger seg fortsatt som om vi sitter i en guttegarderobe.

– Da var en pakistaner en drosjesjåfør eller en som solgte øl til mindreårige på den lokale kiosken – en «feit pakkis». Nå er det en dritfin medisinstudine, liksom. Det var knapt innvandrere på Blindern da jeg gikk der.

Nore formidler ikke sin nye livsinnsikt på et tilfeldig valgt sted. Vi er på sykkelstur gjennom hans Oslo, og Majorstukrysset var arnested for et minne som har voldet vanskelige tanker i det siste.

– Vestkantgangsterne hadde sitt tilholdssted her. De møttes her i helgene og reiste oppover i åsen sammen med byvankerne fra drabantbyene.

Blant gjengmedlemmene var taggeren Anders Behring Brevik, som 15 år senere beskrev miljøet i detalj i sitt manifest. For Nore var det skjellsettende å se scener fra

sin oppvekst, komplett med navnene på folk han kjente, beskrives «på sitt perverse vis» av terroristen.

Nore beskriver et Oslo hvor ran var et «sentralt overgangsritual, nesten på linje med konfirmasjon og ditt første kyss». Et Oslo hvor man gikk Tægging, fyll og fravær i stedet for Tegning, form og farge, og hvor det fortsatt fantes rester av nynazisme på Nordstrand og Karihaugen.

Er Nore del av en traumatisert generasjon? Nei, den slutningen blir for selvmedlidende for ham. Men i lys av den siste tids hendelser virker det som noe skurret likevel.

– For første gang har jeg begynt å tenke: «Faen, jeg skulle jo vært 15 år yngre!» Da hadde jeg kanskje blitt en skikkelig fyr og meldt meg inn i AUF da jeg var 18 i stedet for å skrive nihilistiske ting om kulturoslo til jeg var tjuefem.

Sykkelturen 33-åringen har insistert på utvikler seg til en ganske selsom intervju situasjon et sted mellom Majorstua og Sagene, nær der Nore vokste opp. Man skal være ganske godt trent i bysykling for å klare å følge ham der

«For første gang har jeg begynt å tenke: «Faen, jeg skulle jo vært 15 år yngre!»

han smetter mellom bilene som venter på grønt.

I oppoverbakke langsmed Akerselva eber samtalen ut, og uten et ord går vi over i et underforstått spurtoppgjør.

Selv om vi har fått høre at sykkel er den nye greia hans, har ikke Nore blitt rammet av den samme treningsnarkomanien som jappetidsungdommen før ham. Der Kjetil Rolness formodentlig ville trukket i trange sykkelshorts på et dollarglis av en konkurransesykkel, har Nore khaki-klær, bomulls-skjert og to ringer i venstre øre, som om han nettopp kom hjem fra backpacking i 1999.

Sykkelen er gammel og støgg. Formodentlig er det 90-tallsbarnet i ham som ikke kan kompromisse med en viss ironisk distanse. Men spurte skal han.

– Ole Martin (Ihle, bestevenn og programutvikler for «Hjernevask», *journ.anm.*) hevder det finnes forskning som viser at gangfart er proporsjonal med levetid. Det er betryggende, roper Nore med tre meters forsprang.

Ting har alltid gått fort for Aslak Nore. Tidlig i 30-årene har han allerede rukket å gå fra journalist til forfatter, og har i tillegg jobb som dokumentarredaktør i Gyldendal. Han har vært fotballspiller, soldat i Tele-

mark Bataljon, hjelpearbeider i Guatemala, Fulbright-student, og krigsjournalist.

Men som vennene hans spøkefullt påpeker er det spenningsfylte livet et skalkeskjul for en langt kjedeligere virkelighet: Aslak Nore har ekstremt mange bibliotekstimer på samvittigheten. Nore har fortsatt lange dager på Universitetsbiblioteket, og drar motvillig til Gyldendal-kontoret om kvelden fordi biblioteket ikke har døgnåpent som i New York. Livserfaringen tilfører bare de nødvendige anekdotene.

– Noen tror de kan skrive basert på rent talent eller kulturell kapital. Det går en stund, så stopper det. Min styrke er at jeg jobber mer enn de andre. Jeg har alltid vært del av ganske macho konkurransemiljøer. Da jeg begynte å skrive i 24-årsalderen forsto jeg at dette var jeg ganske flink til, samtidig som jeg brukte jeg disiplin jeg hadde lært i fotballen og militæret.

MY BEAUTIFUL DARK TWISTED FANTASY: Nore har bare ett eneste album på dataen sin, av rapperen Kanye West. – Han synger: «Never was much of a romantic / I could never take the intimacy». Det kjenner jeg meg igjen i, sier han. – I tillegg skjønner Kanye at du trenger pågangsviljen mye mer enn talentet om du skal lykkes.

Taket til Fysikkbygningen på Blindern har ikke endret seg så mye siden Nore satt der på taket for en del år siden og klinte med ei dame han ikke vil navngi. Da hadde han etter noen år som samfunnsgeografi- og sosiologistudent endelig kommet inn i Blindern-miljøet – nå ble han invitert på de riktige festene og nå fikk han kline med de fine damene.

– Den narsissistiske følelsen av å være en «somebody» på Blindern var god, sier Aslak på en Oslo-dialekt innflyttere faktisk ikke klarer å imitere – voldelige konsonanter, dvelende vokaler.

Det var på denne tiden han var i mest alvorlig fare for å henfalle til petitnihilisme. Han skrev lange Samtiden- og Klassekampen-artikler om Natt&Dags fallitt, og var oppriktig opptatt av det.

– Det er bedre å sitte i forsetet enn i baksetet, sier han om forfatterskapet sitt.

– Bedre å være forfatter enn kritiker, liksom. Hvis du skriver den boka, så setter du dagsorden. Hvis du anmelder den, så er du... en mislykka forfatter. Som William Somerset Maugham sier: Selv udrikkelig vin kan bli utmerket eddik.

Nore humrer.

– Det er ikke kritikeren som drar damer. Baksetepassasjerer setter ikke dagsorden.

Det er kanskje en livsnødvendig holdning hvis du skal tåle så mye dritt som Nore har fått kastet etter seg.

«Hvorfor skal offentligheten belemres med Aslak Nores åpenbare kaos? Hva er dette symptom på? Jo, en offentlighet som honorerer den som driver vedvarende relansering av seg selv og sin private agenda...», skrev Rune Slagstad i 2004 over en helside i Dagbladet med tittelen «Symptomet Nore».

– Det var vondt. Jeg var tjuefem. Rune Slagstad hadde vært en familievenn siden oppveksten. Det var fælt, men kritikken var jo jævla god, óg.

Nore har en forbausende hardhudet og lite indignert holdning til norsk offentlighet. Liksom han klarte å ta Slagstads kritikk til seg, beskriver han samfunnsdebatten som «rettferdig». Så etter å ha fått kritikken flyttet han til USA og jobbet livet av seg.

– «En dag skal jeg vise dem», liksom. Et

sunt lite hevnmotiv tror jeg alltid er bra. Som Notorious B.I.G sier, «this album is dedicated to all the teachers that told me I'd never amount to Nothin'. Gjør du noe bra, får du stort sett betalt for det i det lange løp. I det siste har jeg merket at stemningen har snudd og folk blitt mer positive.

Vi er på Sagene og stirrer ut av et kafévindu. Aslak snakker om følelsen av å se på byen på en ny måte.

– Når du har vært borte lenge, så har du ikke mer enn en kort stund – kanskje et par timer, kanskje et par dager – hvor du ser Oslo helt annerledes. Jeg har alltid vært veldig glad i de timene eller de dagene, de er verdifulle for å se Oslo utenfra på et eller annet vis.

Sagene er også der mange av Aslaks anekdoter, de han har bygget en halv forfatterkarriere på, kommer fra. Det er rett ved Nordre

ting.

– Jeg er en fyr som roter meg borti mye rart, og har mange rare anekdoter. En sånn som alltid ble med på siste nachspiel – selv om jeg aldri var den sprøeste.

Likevel er han en standhaftig forsvarer av anekdotene i den politiske debatten.

– Det er farlig å ikke bruke anekdotisk bevis i politikken – da mister man virkelighetskontakt.

Æresdrap er kanskje litt utenom det vanlige, men de fryktede byvankene fra 90-tallet er en generasjonserfaring.

Uansett har Aslak Nore innsett at han dypest sett er en mann av bøker og en «politisk novise». De siste årenes storm har tydelig tatt på.

– Jeg er ikke så glad i polemikk som folk tror. Hvis du er politiker og det stormer, har du alltid partiet i ryggen. Som forfatter

står du ekstremt alene når det blåser. Det er menneskelig, da, å føle at alle er mot deg.

Nore fester blikket utenfor vinduet igjen.

–... men du kan ikke bry deg for mye om hva folk synes heller, sier han muntert. Aslak har nemlig en ny plan.

– Det ligger en enorm litterær sprengkraft i å beskrive min egen by, å fylle den mentale topografien til stedet jeg vokste opp med mening.

Derfor skal han sjøsette en hemmelig agent i bokform – Aslak Nore, sønn av Kjartan Fløgstad, skal prøve seg som fiksjonsforfatter.

– Og det er ikke utenkelig at karakterene kommer fra den hovedstaden jeg vokste opp i. At de hang med taggerne på Majorstukrysset tidlig på 90-tallet...

e.h.flato@universitas.no

INTELLEKTUELL PENDLER: Aslak Nore er indignert over at Universitetsbiblioteket ikke holder døgnåpent, som i New York. Da er det godt han kan ta sykkelen ned til Gyldendal.

kulturredaktør: **Mirjam Sorge Folkvord**
mirjamkf@universitas.no 478 51 790

featureredaktør: **Anders Fjellberg**
anders.fjellberg@universitas.no 993 67 068

KULTUR

Åmås sendt til PFU av Nedkvitne

PFU: Den tidligere professoren i middelalderhistorie ved Universitetet i Oslo (UiO) Arnved Nedkvitne har klagt inn kulturredaktør i Aftenposten Knut Olav Åmås (bildet) til Pressens faglig utvalg (PFU). Nedkvitne, som ble sparket fra UiO etter en

Åmås sendt til PFU av Nedkvitne

langvarig konflikt med kolleger og ledelsen, reagerer på en kommentar Åmås skrev i Aftenposten den 13. juli. Det melder Universitetsavisa.

Åmås skrev blant annet at «det spesielle med hans (Nedkvitne, red. anm.) sak er at den over lang tid har utartet til noe annet enn legitime enkeltyttringer». Åmås skrev også at ansatte ved universitetet har «rett til å kreve at noen griper inn mot

enkeltpersoner som sjikanerer, trasskasserer og overhode ikke vil slutte med det».

«Åmås' innlegg er ikke rasjonelt debatterende, men fjerner seg fra virkeligheten ved at det bygger på et usant faktagrunnlag, og det er hatefullt i språkbruken», skriver Nedkvitne i sitt klagebrev.

Åmås ønsker ikke å kommentere saken før den er behandlet av PFU.

Advarer mot overut

Varsku: Professor Ottar Brox advarer mot konsekvensene av at stadig flere tar høyere utdanning.

Høyere utdanning i Norge

- 31 prosent i aldersgruppen 19–24 år tar for tiden høyere utdanning
- Andelen med høyere utdanning i aldersgruppen 25–64 år er 36 prosent.
- I løpet av de siste ti årene har andelen personer med universitets- og høyskoleutdanning økt med 6 prosentpoeng.
- I USA har over 40 prosent høyere utdanning, mot 36 i Norge og 28 i gjennomsnitt for alle OECD-land.
- Av de nordiske landene er det bare Finland som har en større andel med høyere utdanning enn Norge, med 37 prosent.

Kilder: SSB

Sosiologiprofessor Ottar Brox mener altfor mange tar høyere utdanning. Konsekvensene er svekket studiekvalitet og store økonomiske kostnader for samfunnet.

UTDANNING

tekst: **Eirik Omvik**

foto: **Ketil Blom**

Stadig flere tar fatt på høyere utdanning, og med de store ungdomskullene som snart når studiealder, kommer utdanningsinstitusjonene til å fylles til randen i årene framover.

den i årene framover.

Sosiologiprofessor Ottar Brox synes utviklingen er uheldig. Ifølge ham kan kunnskap og ferdigheter i mange tilfeller tilegnes like godt på arbeidsplassen. De store studentkullene fører til dårligere kvalitet på undervisningen, og store økonomiske kostnader for samfunnet.

Undervurdert praksis

– Mye av det vi går år etter år for å lære på skolen, kan vi lære like godt på jobben, sier Brox. som ser på den høye andelen som tar høyere utdanning som en konsekvens av en undervurdering av læringen som foregår på arbeidsplassene.

– Kompetansebygging starter i det øyeblikk man utfører oppgaver og løser pro-

blemer på arbeidsplassen. Veiledning og spesialiserte kurs vil i mange tilfeller kunne fylle det behovet som i dag pålegges universiteter og høyskoler, sier Brox.

– Men man trenger vel noen forutsetninger for å gjøre en god jobb?

– Det er utvilsomt viktig å ha med seg noen forutsetninger for kompetanseutvikling når man begynner å jobbe. Både allmenne kunnskaper i språk og matematikk, og yrkesspesifikke ferdigheter som bruk av fil eller stetoskop. Det er imidlertid ikke bare slike kunnskaper og ferdigheter som vi forlanger av våre fagfolk, sier Brox.

Brox trekker frem arbeidsoppgavene i de

BI innfører nye masterkrav

OPPTAK: Fra og med høsten 2012 vil snittet for inntak til masterstudier ved Handelshøyskolen BI heves til karakteren B. Dette gjelder for samtlige masterprogrammer.

I dag krever noen av programmene C og andre B.

– Like opptakskrav på de ulike masterstudiene vil tydeliggjøre for næringslivet hva de kan vente seg av våre masterstudenter, sier Tom

Colbjørnsen, rektor ved BI i en pressemelding. Han vil at næringslivet og studentene skal forstå hva et masterstudium ved BI innebærer.

Det er ikke første gang BI innfører tiltak for å kvalitetssikre studier, og progresjonskrav på bachelornivå har tidligere ført til at andelen studenter som ikke får gå videre fra første til andre studieår ble redusert fra 14 prosent i 2007 til 9 prosent i 2010.

danning

ulike sosialetatene som eksempel.

– Det burde være lett å se at det er på jobben folk blir fagfolk, i arbeid med konkrete mennesker i problemsituasjoner, under veiledning av kolleger med allsidig erfaring.

– Det samme gjelder jordmoryrket. Før krigen var dette et yrke man kunne praktisere etter ett års jordmorskole. En sentral del av utdannelsen gikk ut på å delta i fødsler, sammen med erfarne jordmødre. I dag kreves det to års jordmorskole på toppen av sykepleiereksamen, som forutsetter videregående skole. I dag kan en være nærmere 30 før en kan slippe til for fullt alvor.

Brox understreker at han ikke mener at jordmødre kan klare seg med mindre ferdigheter og kunnskaper.

– Poenget er at disse kunnskapene og ferdighetene også kan sikres ved at jordmødre kommer i praksis tidligere, i en eller annen form for lærlingsopplegg med veiledning av erfarne seniorer.

Overforbruk av utdanning

Brox tror at antallet som tar høyere utdanning bunner i at få har lyst på dårlige betalte, helsefarlige og lite respekterte jobber. Og i motsetning til en god del andre land, er undervisningen gratis og utdanning økonomisk tilgjengelig for alle.

– Er det ikke positivt at alle har mulighet til å studere?

– Det er i og for seg en god ting, men det fører til overforbruk av utdanning. For det første svekkes kvaliteten på lærestedene, fordi mange av studentene har for dårlige forutsetninger for et krevende studium. Det

blir vanskelig å opprettholde en akademisk standard på universitetene, og studietilbudet svekkes.

For det andre frykter Brox at utviklingen på sikt kan føre til arbeidsledighet, også for de med høyere utdanning. Han påpeker at Norge hittil har vært skånet for stor arbeidsledighet blant dem med høyere utdanning, i forhold til mange andre sammenlignbare

land.

– Økt arbeidsledighet er imidlertid uunngåelig med de store kullene som for tiden går på universiteter og høyskoler, sier Brox.

– På hvilken måte?

– Veksten i etterspørselen etter arbeidskraft med høyere utdanning kan umulig bli sterk nok. Mange blir overkvalifiserte.

– Hvordan kan det forhindres?

– Vi må prioritere forbedring av lønns- og arbeidsforhold i de minst attraktive, men høyst nødvendige, yrkene.

For å få folk til å jobbe som renholdsarbeidere, restaurantarbeidere eller taxisjåfører, mener Brox at man er nødt til å redusere lønnsforskjellene.

– Slik vil man også sørge for at en større del av våre ungdomskull slipper å tilbringe så mange viktige læreår på skolebenken.

Utdanning for lønnens skyld

Brox er kritisk til hvordan det settes likhetstegn mellom antall år i skole og de egenskapene som trengs for å være en ressurs på arbeidsplassen.

– På 1990-tallet hørte jeg en fagforeningsleder debattere hvordan man kunne finne en løsning på det store antallet som slutter i sykepleieryrket. Lederen foreslo å forlenge sykepleierutdanningen fra tre til fire år, slik at man fikk en lønnsøkning som gjorde jobben mer attraktiv.

Kostnadene for samfunnet ville blitt store, hevdet Brox.

– Utdanner vi 3000 sykepleiere årlig, og hvert studentår koster det offentlige 100 000 kroner, vil dette

unødvendige argumentet koste fellesskapet 300 millioner per år. Og i tillegg kommer studentenes kostnader.

Brox tror ikke det er

vanskelig å finne flere eksempler på utdanning som bare forbedrer vedkommendes evne til å stille lønnskrav.

– Poenget er at utdannelsen, i dette eksemplet ett ekstra år for sykepleiere, ikke tilfører yrkesgruppen noen kompetanse som de ikke kunne ha fått både samfunnsmessig billigere og mer smertefritt i jobben.

kulturredaksjonen@universitas.no

UiO faller åtte plasser på ranking

RANGERING: Den største festen etter fredagens storstilte 200-årsfeiring for Universitetet i Oslo (UiO) har lagt seg, og mandag kunne rektor Ole Petter Ottersen våkne opp til resultatene til nok en ranking over de beste universitetene i verden. På rankingen faller UiO fra 100. plass til 108. plass, skriver Aftenposten på sine nettsider.

Resultatet stammer fra den så-

kalte QS-rangeringen, som gjennomføres av Times Higher Education og Quacquarelli Symonds. Foruten UiO, som er best av de norske, er også Universitet i Bergen og NTNU i Trondheim med på listen. Norge er dårligst i Norden, mens Danmark er best, med to universiteter høyt på listen.

Blant kriteriene er «anseelse blant vitenskapelig ansatte», som

Nedgradert: UiO

teller 40 prosent, «vitenskapelig ansatte per student», som teller 20 prosent, og «siteringer per vitenskapelig ansatt», som teller 20 prosent.

Suksess: Big Bang trakk 5000 publikummere til Frederikkeplassen.

FOTO: ASBJØRN GABRIELSEN

Universitetet i hundre

Universitetets jubileumsfest levde opp til arrangørenes forventninger.

JUBILEUM

tekst: Mirjam K. S. Folkvord

foto: Sebastian Asbjørn Gabrielsen

Universitetet i Oslos (UiO) 200-årsdag fredag 2. september gikk ikke ubemerket av stabelen. Som forrige ukes Universitas kunne melde spente planene fra festtaler og prisoverrekkelser, via nyåpning av bygg til rockekonsert og nachspiel. I etterkant melder UiO om at vel 8000 studenter og ansatte fant veien til Blindern fredag ettermiddag, og at nærmere 5000 osloborgere innfant seg for omvisning og kake på Universitetsplassen ved Karl Johan på lørdag.

UiOs rektor Ole Petter Ottersen kan ikke beskrives som annet enn smørblid da vi snakker med ham mandag ettermiddag.

– Gratulerer, Ottersen! Hva føler du nå?

– Føler? Jeg føler meg oppstemt! Denne helgen har hatt den effekten vi håpet, nemlig å styrke fellesskapet på UiO. Vi ser det på oppmøtet – det var visstnok 5000 på Bigbang-konserten på Fredrikkeplassen. Og Chateau Neuf var jo så fullt at bygget holdet på å revne utover kvelden!

Ottersen mener jubileumshelgen har nådd målsetningene: å nå ut til alle, å synliggjøre universitetets historie som nasjonsbygger, og vise at vi er et viktig sikkerhetsnett for det åpne demokratiet. Etter det Universitas erfarer sees det på muligheten for å gjøre universitets bursdag til en årlig begivenhet. Rektor Ottersen er positiv til dette.

– Det synes jeg er en kjempegod idé! At vi ikke bare samles til felles undervisning, men i sosialt

felleskap for å feire bursdag – det er noe vi burde kunne gjenta årlig. Dette er selvfølgelig også et ressurssspørsmål, og samme dimensjoner som i år kan vi nok ikke regne med, men likevel.

– Hva var best i år, synes du?

– Hva som var best kan jeg umulig svare på! Men for å si det sånn: det at studentene var så sterkt tilstede og satte sitt preg på universitetshaugen var fantastisk. Universitetet er ikke 200 år gammelt, det er 200 år ungt. Barnehagebarna som åpnet ballet med bursdagssangen viste det med all tydelighet.

Jubileumsåret er ikke over med dette.

– Vi skal feire Nansen, ha idéfestivaler, bruke tid på kritisk selvrefleksjon. Vi har mye å se fram til, og vi håper på stor oppslutning om resten av jubileumsåret, sier Ottersen. Ifølge ham var helgens bursdag startskuddet for den virkelige feiringen.

– Vi lurte – hvor mange paller cava gikk det, egentlig?

– Åh, der går grensen for hva jeg har svar på. Men la meg si det sånn: det var nok for lystig stemning. Alt gikk på skinner, mener jeg, selv om jeg selvfølgelig er dypt inhabil her. Men jeg håper historikerne som skal skrive om dette om 100 år er enige.

Rektor Ottersen imponerte selv stort med danseferdigheter på Chateau Neuf utover kvelden.

Det samme gjorde avtroppende teknisk direktør Frode Meinich, for anledningen iført kostyme à la vaktmester Gorgon.

– Hva var greia med kostymet til Meinich?

– Det er vel åpenbart? Meinich vil gjerne være sjefen for universitetet – i hvertfall på jubileumsdagen! Dette var en anledning til å vise hvem som regjerte. Kunne så absolutt tenke meg å låne den frakken og nøkkelnippet i framtida!

mirjamkf@universitas.no

Yes, we can vote

A group of enthusiasts hope to increase the election turnout among international students with the website valg.morsmal.org.

ELECTION: – A lot of the students do not know what or whom they are voting for. The most extreme example was a couple of international students here in Bergen who were planning to vote for Demokratene, which they thought was the same thing as the De-

mocrats in their home country. Which is obviously not the case, says editor for valg.morsmal.org, On Elpeleg. The website offers information and articles about the Norwegian local council election, all of them translated into 75 languages.

– *Why have you developed this site?*

– There is a great need for information about the Norwegian democracy. People can vote in the local elections if they have a residence permit or have been in the country for more than three years running. There has been no systematic mapping survey on the different language groups in Norway, but the website has more than 5000 regular followers, which illustrates the need for information, says Elpeleg.

Valg.morsmal.org is a sub-site of morsmal.org, and subsidized by the Ministry of Children, Equality and

Social Inclusion, and the Ministry of Local Government and Regional Development. Ten weeks ago ministries announced that inclusion projects concerning the elections could apply for five million Norwegian kroner. Morsmal.org received 30 000 of these to create the sub-site. The persons behind it base their translations on semi-automatic translation systems from Windows, Google and Yahoo, and the articles can also be modified by the readers themselves.

– There is a lot of information on the governmental site, valg.no, about how to put a ballot in a box, but not-

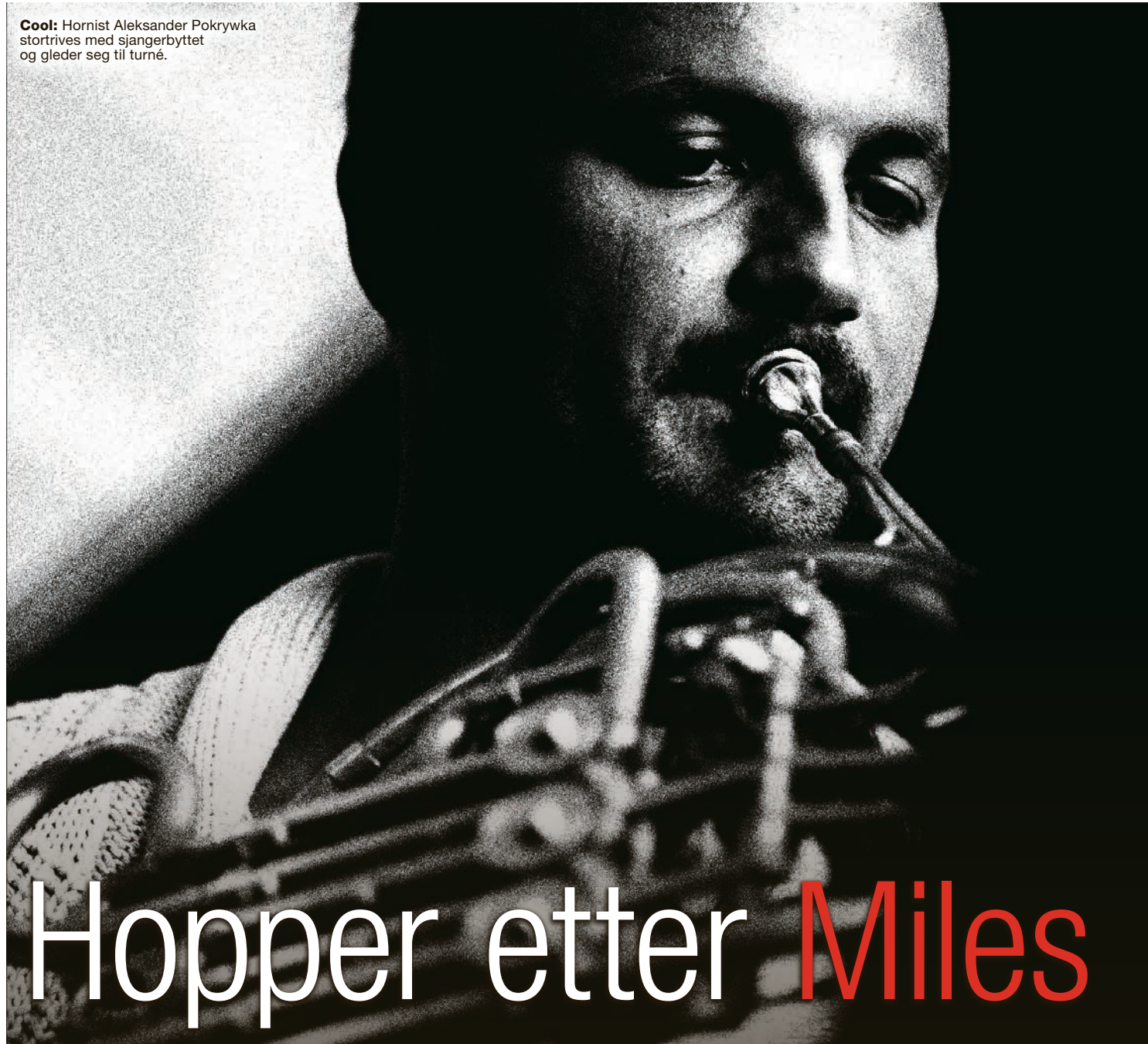
hing about how to know what to put on it, says the editor.

– Are there many students among your readers?

– We have a registered high number of readers from the student villages, at least. It is important that students, along with other people who have been or will be in the country only for a short period of time, are aware of how the Norwegian democracy is made up. I want to encourage all international students to check it out, whether they have the right to vote or not, says Elpeleg.

mirjamkf@universitas.no

Cool: Hornist Aleksander Pokrywka stortrives med sjangerbyttet og gleder seg til turné.

«Poenget med dette prosjektet er å spille den klassiske jazzen i dagens bilde»

Andreas Wildhagen, trommeslager

Birth of the Cool

- Samlealbum utgitt av Miles Davis i 1957.
- Inneholder tolv låter som ble spilt inn av Davis' ni-manns orkester i 1949 og 1950.
- Alle sporene er, atypisk for jazz, på rundt tre minutter.
- Bruker uvanlig besetning og blander klassiske elementer inn i jazzmusikken.
- Som tittelen antyder, var platen med på å etablere «cool jazz» som sjanger.

ming til jazzmusikken ved valg av instrumenter som er uvante i sjangeren og ved at akkordene er bygget opp på en måte som er typisk for klassisk musikk.

– Arrangementene er som i klassisk musikk og vi føler noen ganger at vi spiller et klassisk stykke, forteller Pokrywka.

Samtidig som de må jobbe innenfor de opprinnelige rammen for musikken, ønsker de også å fornye.

– Poenget med dette prosjektet er å spille den klassiske jazzen i dagens bilde, sier trommeslager Andreas Wildhagen.

Håper på stort oppmøte

Både Wildhagen og de andre føler seg noe mer låst på scenen enn de er vant til når de fremfører *Birth of the Cool*.

– Vi må følge med på notene store deler av tiden og det gjør at man må jobbe litt hardere med formidlingen av musikken ut til publikum, sier han. – Men det viktigste for å kommunisere oss i mellom er ikke øyet, det er øret.

Nå gleder musikerne seg til å møte et stort publikum i fire norske byer, og ser fram til å leke med og hedre jazzklassikeren.

– Vi har jobbet med å få det samme eierforholdet til musikken som om den skulle vært vår egen, og håper vi klarer å formidle den samme stoltheten fra scenen, sier han.

NMH-studentene spiller *Birth of the Cool* på Herr Nilsen lørdag 10. september klokka 16.

solenl@universitas.no

Hopper etter Miles

Miles Davis var jazzens ubestridte «king of cool». Nå gjenfødtes hans udødelige plate *Birth of the cool* ved hjelp av ni NMH-studenter og en turné.

JAZZ

tekst: Solveig Nygaard Langvad

foto: Hans Hval

Miles Davis' *Birth of the Cool* er en av jazzhistoriens virkelig innflytelsesrike plater. Den gav navn til og markerte begynnelsen av sjangeren «cool jazz», som stod i kontrast og opposisjon til den sterkt utbredte bebop-en. Platen skulle vise seg å få stor innvirkning på den videre utviklingen av jazzen. Nå hopper ni studenter fra Norges Musikkhøyskole (NMH) etter Davis og reiser på turné med sin egen versjon. Det tar de med knusende ro.

Headhuntet av NRK

– Vi spiller ikke plata fra start til slutt, forteller tubaist Ole Magnus Ekeberg. – Vi har endret rekkefølgen og fjernet noen låter for å legge til to egne komposisjoner.

Arrangementene til *Birth of the Cool* var forsvunnet i mange år. Da notene så ble funnet, satte Miles Davis-entusiast og lærer ved jazzlinja ved NMH Ivar Antonsen ni studenter fra musikkhøyskolen på oppdraget å fremføre *Birth of the Cool*.

Studentene fremhever selv utfordringen ved å fremføre musikk som så mange kjenner. Da blir det ekstra viktig å tilføre musikken noe nytt.

– Også soloene er improviserte, sier Kristoffer Eikrem.

Han spiller trompet, slik Miles Davis gjorde, og står dermed ofte i rampelyset under fremførelsen av *Birth of the Cool*.

– Etter at vi fremførte *Birth of the Cool* i skolesammenheng i april 2010, ble vi kontaktet av NRK, forteller Eikrem.

Etter opptreden på NRK i august 2010 var det Midtnorsk Jazzsenter som tok initiativ til en turné. De skaffet det unge ensemblet spillejobber i Trondheim, Molde og Ålesund. Oslo-gigen på Herr Nilsen fikk de selv.

– Det var Midtnorsk Jazzsenter som fikk dette i gang, så det var jo veldig kult for oss, sier Eikrem.

– Mørkere klang

I den originale *Birth of the cool*-besetningen bestod to klassiske musikere – Bill Barber og Junior Collins. Den legendariske sakso-

fonisten Gil Evans, som ledet mye av den to år lange prosessen rundt plata, hentet inspirasjon fra blant annet klassisk musikk. Som i originalgruppa har NMH-gruppa to medlemmer uten jazz-bakgrunn: Ole Magnus Ekeberg på tuba og Aleksander Pokrywka på horn.

Aleksander Pokrywka synes det er gøy og utfordrende å bytte ut den klassiske musikken med litt jazz.

– Det er ikke så veldig ofte at vi spiller sammen på tvers av linjene, sier Pokrywka. Han spiller horn og må tilpasse spillestilen til anledningen.

Klangen er mørkere enn jeg er vant med, og jeg må prøve å tone ned det klare og lyse som jeg er vant til, forklarer han.

Studentene har måttet jobbe mye med å skape en homogen klang på tvers av sjangerne.

Samtidig merker alle at *Birth of the Cool* har en klassisk tilnær-

Dette skjer på Det Norske Studentersamfund

- 07.09** Kl 19.00 Onsdagsdebatten: Rieber-Mohn vs. Berger Røsland, Betong
- 09.09** Kl 19.00 Akademisk Vorspiel: Dannelsesidealet Foredrag, Biblioteket
- 09.09** Kl 21.00 Pungrock #3: MAJOR PARKINSON Konsert, Betong
- 10.09** Kl 19.00 Bengt Bailey and No Comments til Betong! Betong
- 12.09** Kl 19.00 Upop Aften: Sovjetunionen: 20 år etter Upop, Lillesalen
- 14.09** Kl 19.00 Onsdagsdebatten: Kulturbygg for kulturens skuld? Betong

Høydepunkter høsten 2011

- 20.09** Kl 20.00 SoH: YOB (US) + DARK CASTLE (US) + KONGH (SE), Klubbscenen
- 05.10** Kl 15.00 OKTOBERFEST 2011 med DDR, Helhus
- 06.10** Kl 15.00 OKTOBERFEST 2011 med Hayseed Dixie (US), Helhus
- 07.10** Kl 15.00 OKTOBERFEST 2011, Helhus
- 08.10** Kl 15.00 OKTOBERFEST 2011, Helhus
- 27.11** Kl 19.00 Vårres Jul, Konsert i Betong

Bli medlem!

DET NORSKE STUDENTERSAMFUND

www.studentersamfundet.no

akademika

Oslo – en grønn, liberal by

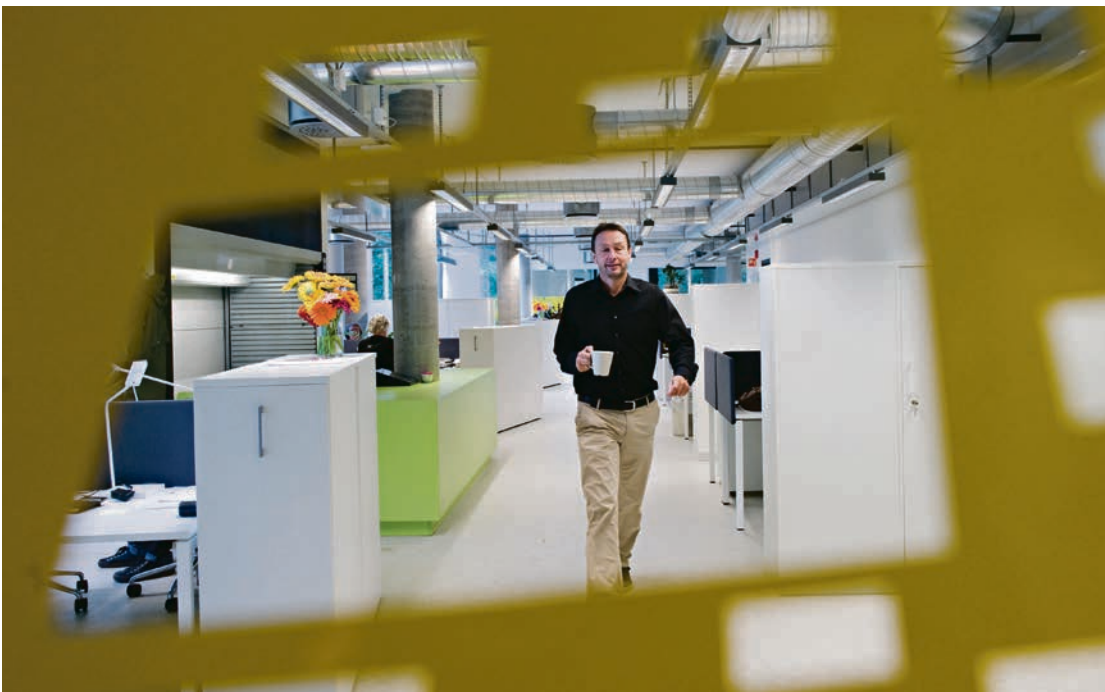
venstre

Venstre vil:

- Opprettholde den frie rettshjelpen
- Ha billigere, hyppigere og bedre kollektivtilbud
- Bevare markagrensa
- Bygge flere flerbruks-haller, ishaller og svømmeanlegg
- Arbeide for bedre rammevilkår for små-bedrifter og gründere

Julianne Ferskaug
6. plass

Anders Bergsaker
7. plass

Kreativitet: Skolens grafikk og interiør er utviklet av skolens egne krefter i samarbeid med arkitekten. Tom Kvisle er fornøyd.

Westerdals nye klær

Den ferske høyskolen Westerdals har flyttet inn et splitter nytt, arkitekttegnet skolebygg. Ikke nok med det – nå vil de bli en del av SiO.

ARKITEKTUR

tekst: Bendik Løve

foto: Skjalg Bøhmer Vold

– Vårt gamle skolebygg var gammelt og slitt, og etter hvert uegnet for de kreative og praktiske fagene vi har.

Rektor ved Westerdals School of Communication, Tom Kvisle, er stolt over Westerdals' nye skolebygg på Vulkan-området.

– Ved å bygge nytt kunne vi legge premissene fra bunnen av og ta hensyn til skolens pedagogikk og særegenhet, sier Kvisle.

Selv ønsker han ikke å si hvor mye nybygget har kostet, men ifølge nettsidene til entreprenøren Veidekke, var kontrakten på 80 millioner kroner eks. mva. Den arkitekttegnede klossen av betong og glass er ikke kjøpt på billigsalg.

Praktbygg

Det er det internasjonalt anerkjente arkitektkontoret Kristin Jarmund som står bak bygget. Arkitekturen kjennetegnes av rette linjer, store vindusflater som slipper inn mye dagslys, en utstrakt fargebruk, og høy funksjonalitet for byggets brukere. Utenfra ser det ut som et museum for moderne kunst – innenfra som en fabrikk.

– Jeg er veldig fornøyd med at skolen har utviklet seg og at Westerdals har blitt så store at de trenger mer plass. Selv om det ligger litt nedi en dump så kommer bygget fram, og det er fint med de forskjellige størrelsene på vinduene, sier Cecilie Dahm (26), som studerer eksponeringsdesign på tredje året.

Høyskolestatus

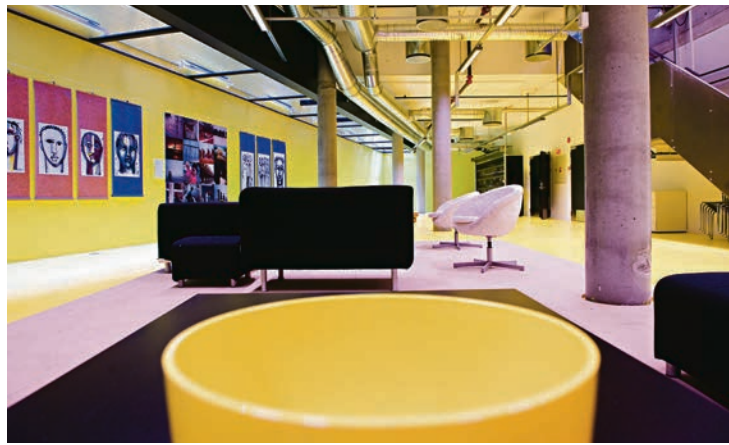
Nytt av studieåret er også at Westerdals har blitt høyskole.

Rektor Tom Kvisle mener at det var naturlig for Westerdals og ta steget, ettersom de følte at de var på høyskolenivå både faglig og pedagogisk.

– En av beveggrunnene til at vi

Uteauditorium: Utenfor skolens inngang er det bygget opp et lite amfi i betong og med varmekabler, slik at det kan holdes forelesninger utenfor når været tillater det.

Fargerikt: Bygget er dominert av en utstrakt fargebruk – især er en kraftfull gulfarge dominerende.

tok prosessen med å bli høyskole, var å øke nivået på utdanningen. Men det viktigste vil fremdeles være merkevaren og det sterke omdømmet til Westerdals nasjonalt og internasjonalt, og ikke den formelle skolestatusen, sier Kvisle.

Vil inn i varmen

Nå vil Kvisle at Westerdals blir en del av Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO).

– Vi ønsker sterkt å bli medlem, men det er opp til dem når vi blir det. Vi jobber med det og studentene er opptatt av det, men det er dessverre strenge regler for å bli med, sier Kvisle.

SiOs regler sier at på at man må ha hatt høyskolestatus en viss tid for å bli medlem. Kvisle er kritisk til dette.

– Det synes jeg er rart fordi det først og fremst rammer studentene. Vi kommer kanskje til å vurdere å ta dette opp med departementet, sier han.

bendikl@universitas.no

Westerdals School of Communication

- Privat høyskole som tilbyr studier innenfor kreative yrker som reklame, film, TV og grafisk design.
- Grunnlagt i 1965. Fikk høyskolestatus i 2011.
- 450 studenter fordelt på seks bachelorlinjer.
- Flyttet denne høsten inn i nye lokaler i Maridalsveien 17D, like ved Vulkanhallen og Kubaparken.

MIN STUDIETID

tekst: Solveig Nygaard Langvad
foto: Hans Hval

HVEM:	Fanny Duckert
STUDERTE:	Psykologi
NÅR:	1968–1973
AKTUELL MED:	Nyvalgt dekan på Samfunnsvitenskapelig fakultet ved UiO

Søm og anarki

– Blindern var jo helt annerledes da jeg studerte, sier Fanny og ler. Hun kom til en steinørken som var innvendig tapetsert med plakater om protestmarsjer, appeller og alt mulig annet politisk. Flertallet av studentene på Blindern i 1968 var AKP-ml-ere. Fanny selv var anarkist.

– Vi var eksistensialister som leste Kafka og Sartre, sier hun.

De andre gikk uniformt i lilla skjertif, cordfløyel-bukser og fotformsko, mens Fannys omgangskrets gikk kledd i sort. Gjennom hele studietiden sydde hun sine egne klær.

– Klær var mye dyrere den gangen, og jeg kom fra en familie med mange barn. Som osloborger hadde hun heller ikke rett på noe studielån, så det var trangt økonomisk. Fanny bodde i en liten hybel på Vindern, jobbet som miljøarbeider og nattevakt på Gaustad, og var også innom bank og butikk.

– Jeg ble en racer til å pakke inn gaver!

Fanny hadde den samme kjæresten gjennom nesten hele studietiden, selv om de studerte i det hun selv kaller en periode med absolutt fri kjærlighet.

– Det var etter p-pillen og før AIDS, så det hele var ganske bekymringsfritt, forteller Fanny.

Nå sitter hun i et kontor i fjerde etasje på psykologisk institutt. Hun visste lenge at hun ville studere psykologi, og var en ivrig student gjennom hele studietiden.

– Det var mye friere på den tiden, ingen undervisning var obligatorisk. Samtidig kunne man jobbe veldig selvstendig, og fullføre eksamener raskere enn normert tid.

For mange skled studiene helt

ut til fordel for alkohol og politisk engasjement, men Fanny var opptatt av å studere.

– Jeg var ikke med i noen studentforeninger, det var jo helt feil for oss anarkister å organisere oss!

Ironisk nok var det nettopp det de gjorde, ved å samle seg i en omgangskrets hvor de kunne være annerledes på en annen måte enn de andre – de var utenfor sammen.

Fanny satt ofte på forelesning og strikket, mens lærerne underviste det de hadde lyst til den dagen.

– Noen ganger førte friheten til store uevnigheter, og lærerne kunne stå og skjelle hverandre ut foran studentene. Enkelte fagpersoner unngikk hverandre i gangene.

– Det var ikke greit å være faglig uenig på den tiden, forteller hun.

– Det er mye større rom for ulikheter nå, også utenomfaglig. På den tiden ble man mistenkeliggjort av å gå i høye hæler og leppestift. Det var mye mindre plass for individet.

Nå har Fanny vært tilbake på Blindern i 18 år, og har fortsatt kontakt med noen av vennene fra studietiden. Noen har forsvunnet, andre har dukket opp igjen, og mange befinner seg i utlandet som resultatet av bekjentskaper hun har stiftet i løpet av et langt og omskiftelig liv.

– **Hva husker du best fra tiden som student?**

– Begeistringen for faget, det å fordype seg fullstendig i noe – det har jeg hatt glede av hele veien.

solvenl@universitas.no

anmelderredaktør: **Nordis Tennes**
nordis.tennes@universitas.no 922 21 231

ANMELDELSER

Lukket kunst

Døra er stengt. Lyset er av. Man kan lure på om det nystartede galleriet får mange besøkende når man selv må be om å låses inn av vakten, én time etter at det normalt skulle åpnet.

Når det er sagt, er lokalet fint. Det er lite, men lyst og åpent, og normalt skal man kunne spasere rett inn fra gateplan.

Gjennom speil viser verker av to svært forskjellige unge kunstnere. Bull-Gjertsen viser her ti sort-hvitt-fotografier, mange av dem portretter. Seks av bildene er tatt i samme serie, og viser ansikter og omriss av kvinnekropper som stiger opp fra vannet i et badekar. Et kreativt påfunn, men motivene er ikke så originale. Spørrende ansikter, kvinnekroppens konturer – det har blitt gjort før. «Ane» er derimot spennende. Et uttrykksfullt ansikt omkranset av et hav av hår, med et blikk som fanger oppmerksomheten din.

Björknes utstilling, på den andre siden av en praktisk, liten skillevegg, er delt i to. Man får se tre blyanttegninger

UTSTILLING

Gjennom speil

Av: **Heidi Berntine Bull-Gjertsen og Matilda Björkne**

Hvor: **Galleri Neuf**

Tid: **Torsdag 1. september. Varer til og med 11. september**

av jomfru Maria og Jesusbarnet. Den originale tvisten her er å tegne ansiktene som om de var kjørt gjennom en tryk-vrenger-app på en iPhone. Dette er morsomt, men i det første bildet blir Jesusbarnets ansikt bare en kaotisk klump.

Den andre delen er en serie skulpturer av rådyrhoder, samt en nydelig trehodet polarrev. Björkne leker med det abnormale i alle verkene. De har for mange og for få øyne og hoder, og malplasserte horn.

Begge kunstnere skildrer en slags parallell virkelighet, men det blir noe forutsigbart, og de kunne gitt mer rom for tolkning.

Galleri Neuf var stengt på grunn av sykdom.

Solveig Nygaard Langvad
solvenl@universitas.no

Jada, Jazzist

Studerer du ved Musikkhøgskolen, er du flink til å spille, men musikken du lager blir ikke nødvendigvis spennende. Det viser Mopti seg å være et eksempel på. De spiller førsteårs-konservatoriumjazz,

en sjanger der teknisk dyktige musikere spiller halveksperimenterelle soloer som publikum kan klappe høflig til. Det høres mer ut som en jamsession enn en sjangerretning som vil noen vei. Legg gjerne til en dose introverte mennesker som ikke ser ut som de har det gøy når de spiller, og som har ihjelspilt Weather Report-platene sine. Femmannsbandet spiller selvsagt tight, og de har tidvis fine crescendoer. Åpningslåta starter også fint med et stilig synkopert gitarparti hvor bassen følger fint på. Dessverre dveler de for lenge ved det slik at det blir kjedelig.

Men der Mopti bærer preg av «hørt det før», bærer Northern Arc preg av «hørt det mindre før». De tre kvinnelige vokalist

KONSERT

Mopti & Northern Arc

Arrangør: **Lillesalen konsertserie**

Scene: **Klubbscenen, Chateau Neuf**

Tid: **Fredag 2. september**

lager særegne, folkemusikkaktige harmonier, og sammen med basisten, trommisen og saksofonisten spiller de musikk som er fjernt fra standardjazzen, og som også utfordrer langt mer. Tidvis høres musikken ut som lydsporet til en dokumentarfilm om kvinners livssituasjon i Afghanistan. Intensiteten er sterkere, det virker som musikkhøgskolebandet Northern Arc har en klarere idé om hvor de vil med musikken sin. Dessverre blikker de litt over i det endimensjonale på slutten av konserten. Det til tross, flere burde kjenne sin besøkestid dersom bandene på neste del av lillesalens konsertserie holder like høyt nivå som Northern Arc.

Hans J. Skjorg
hansjskj@universitas.no

Lytt til Oslos studentradio på FM 99.3 eller radionova.no

Mandag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: People Love Music
1100: Studentnyhetene
1103: A-lista
1200: Snakker ikke norsk
1900: Bra Trommis
2030: Sort Kanal
2130: Get to Know Grime
2200: Goodshit
2300: The O & Jo Show
0000: Overkill

Tirsdag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: Ry
1030: Grenseløst
1100: Studentnyhetene
1103: Du skulle ha vært der
1200: Radio Nova Highlights

Onsdag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur

1000: Studentnyhetene
1003: Tekstbh.-programmet
1100: Studentnyhetene
1103: UD
1130: Rabarbra
1200: Studentradiolista
1900: Kveggels
2030: Country Barn
2100: Spillmatic
2200: Funkiga Timmen
2300: Neu
0000: Støyfoten

Torsdag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene

0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: Nova Noir
1200: Det Fiktive Selskab

Fredag

0600: Democracy Now!
0700: Spillmatic
0800: Du skulle ha vært der
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: Opplysningen 99.3
1100: Studentnyhetene
1103: Nyhetsfredag
1200: Radiotjenesten
1230: Skallebank

RADIO NOVA

1900: Gymtimen
2000: Nova Nedstrippa
2100: Magic Beat
2130: Nova Amor
2200: Musikk, Dans og Drama
0000: XO Hiphop

Søndag

0000: Novanatt
0800: Ry
0830: Grenseløst
0900: Det Fiktive Selskab
1000: Snakker ikke norsk
1400: Rabarbra
1430: Stang ut
1500: Sorgenfri
1600: Poplogg

Italia-kjenner: Simen Ekern er kåret til Norges 33. kjekkeste mann, har tidligere jobbet i Universitas, og regnes som en av de fremste Italia-kjennerne i Norge. Da er det ikke så rart at han har fikset seg italiensk kone. FOTO: NINA RUUD

Blodig ferietur

Simen Ekern frister med et blodbad av en bok om Romas nyere historie.

Dagblad-journalisten og idéhistorikeren Simen Ekern regnes som en av Norges fremste eksperter på samtids-Italia. I boka *Roma – Nye fascister, røde terrorister og drømmen om det søte liv* forstår man hvorfor: Ved hjelp av intervjuer, historiefortelling og anekdoter har han skrevet et fascinerende byportrett av Roma i nyere tid.

Boka starter med et Italia som forsøker å riste av seg minnene fra fascismen under krigen. I 1945 ble Mussolini skutt og hengt opp ned som «en slaktet gris», og det fascistiske partiet ble forbudt ved lov. Drøye 60 år senere har en fascistisk ordfører på ny tatt makten i Roma, og den fascistiske hilsenen med utstrakt arm fått sin renessanse. Hva har skjedd?

Leseren tas med på en historisk reise fra Federico Fellini og filmverdenens optimistiske festby på 50- og 60-tallet, via de voldelige «blyårene» på 70-tallet, og frem til dagens Roma. Ingrediensene er politisk vold, korrupsjon, maktintriger, ungdomsopprør, og selvsagt: Jakten på *La dolce vita*. Gjennom samtaler med tidligere terrorister, mektige politikere, transseksuelle horer og homofile frisører forsøker Ekern å nøste opp historiene om korrupsjon og uopplarte drap. Intervjuene løser opp boka og gir den en journalistisk form, og det er i møtet med et bredt spekter av merkvverdige karakterer og maktpersoner man virkelig føler at man blir dratt med inn i hjertet av Roma.

Simen Ekern har skrevet en underholdende og lærerik bok om en by som henger igjen i sin egen fortid, og som aldri klarer å rive seg løs fra den antikke

SAKPROSA

Roma – Nye fascister, røde terrorister og drømmen om det søte liv

Av: **Simen Ekern**

Forlag: **Cappelen Damm**

arven som verdenshovedstad. Romernes lengsel etter gammel storhet – kombinert med halvhjertede forsøk på å ta et oppgjør med gammelt grums – har ført til at fascismen har gjenoppstått i en ny drakt. En nær historie med politisk vold fra ytre høyre og venstre har etterlatt dype sår som ikke har fått gro, og det moderne Roma er preget av en evig kamp om å få definere historien. Likevel er ikke dette bare en leksjon om Romas bloddryppende politiske historie. Boka har gode og ofte humoristiske skildringer, blant annet i gjenfortellingen av frisørtryktene om italienske politikeres hang etter mindreårige transseksuelle gutter, eller i jakten på skillet mellom det hellige og syndige i en taxfree-butikk i Vatikanstaten.

I motsetning til legenden om Roma, er det tydelig at denne boka ikke ble laget på én dag. På tross av alle historiene om politisk vold og terror, sitter man som leser igjen med en trang til å legge neste ferietur til den evige stad.

Simen Tallaksen
simen.tallaksen@universitas.no

Gabriel Steinsbekk, nettredaktør

UKAS ANBEFALING

Politisk teknodebatt

Du er student i Oslo, men aner ingenting om bydeler eller forskjellen på Tøyen og Bjørvika. Kanskje tror du Oslo er en fylkeskommune? Kommunevalget står på trappene og du må finne ut hvem du skal stemme på. Hvis ikke kommer Magnus Nystrand hjem til deg.

Det er klart for retoriske gullkorn og svevende politiske analyser av 37-bus-

sen. Libe Rieber-Mohn (Ap) og Stian Berger Røsland (H), kandidater til jobben som byrådsleder i Oslo, møtes til duell.

Du vil også få mulighet til å vise din sympati eller misnøye med debattantene i løpet av kvelden. Hver tilhører får nemlig sin egen mentometerknapp, slik at din stemme kan bli hørt.

Anders Jahres kulturpris 2011

Hvor: **Universitetets aula i sentrum**

Når: **8. september 18.00**

Bendik Løve, journalist

UKAS ADVARSEL

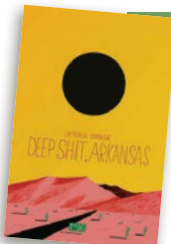
Pris fra Djevelen

Det sies at bak en hver formue ligger det en forbrytelse, og i tilfellet Anders Jahre er dette mer enn sant. At det i hele tatt finnes en humanitær stiftelse i Sandefjord-rederens navn er en vits så drøy at selv gutta i rorbua hadde rødmet. Anders Jahre tømte Sørishavet for hval på en så grov måte at selveste Aristoteles Onassis ble kvalm.

At Jahre også er kjent som en betydelig filantrop og velgjører, gjør ikke saken hans bedre. Selv i dag har man ikke oversikt over hele hans besmusede formue. Du som får denne prisen skal vite at disse pengene er svartere enn en aksjegevinst fra IG Farben. Vær voksen – takk nei!

Good Shit, Durnak!

Flamme Forlag har i de siste årene vært den fremste og ikke minst svært produktive fanebæreren for hyperutilgjengelig norsk samtidslitteratur. Overraskende er det da at Victoria Durnaks siste utgivelse faller utenfor denne beskrivelsen. DSA er skrevet som et filmmanuskript bestående av en lang rekke fragmenter av hverdagslivet på vekselvis Grünerløkka og Arkansas, og følger – i kjent Durnak stil – jeg-personen i en ofte bedrøvelig eksistensiell reise mellom de to. Reisetematikken er medrivende, men det er en mangel på en rød tråd. Koblingen mellom Norge og USA er ikke særlig begripelig, og generelt blir historien knapt handlingsdrevet overhodet før hun ankommer Arkansas, hvor hun møter sine besteforeldre. Det blir det fort mer spennende lesning etter dette punktet, gjennom møter med eksentriske mennesker, varierte landskap og ikke minst besteforeldrene selv – begge velkommunerende og minneverdige karakterer.

ROMAN

Deep Shit, Arkansas

Av: **Victoria Durnak**

Forlag: **Flamme Forlag**

Humor er et ofte brukt virkemiddel. Hun: *Hvor mange LHC- (Large Hadron Collider, red. anm) teknikere må til for å skifte en lypære? To, en til å holde pæra og en til å skru universet.* Greit, kanskje ikke brølende festlig, men satt i sammenheng krydrer disse humoristiske innstikkene teksten på en gjennomgående god måte.

Så hva dreier DSA seg om? Vanskelig å si. Alt og ingenting, egentlig. Meningsløshet. Dannelsesreisen. Svarte hull. Deep shit, kort sagt. Det er en solid utgivelse, dette, men jeg gleder meg på samme tid til unge Durnak serverer oss noe en tanke mer fokusert og sammensatt. Men for nå har hun kort og godt skrevet det beste Flamme Forlag har utgitt på svært lenge.

Axel M.K. Hærland
amhaerla@universitas.no

Balkanbummer

Å rette kritikk mot en forholdsvis god plate for noe som ikke er der er temmelig spesielt, men for den norsk-serbiske balkangruppa Rakija og førsteutgivelsen *Ojda!* er det dessverre på sin plass. Bandet selv, så tidlig som i platas tittel, markedsfører musikken som «en reise i gruppas varierte og ekspressive uttrykksform». Det er først og fremst en kort reise, en du kan gjennomføre mens du varmer deg en pizza eller vasker kniplingsbrikkene, og som til syvende og sist oppleves som noe endimensjonal. For plata oppfordrer sjeldent til mer utagerende handlinger enn overnevnte, og det er her hammerslaget faller.

Det som trollbinder oss med Balkanmusikk, det som vekker blodet til live på den helt spesielle måten, er tross alt skiftningen fra det dypt tragiske til det ekstatiske. Synd er det da at det siste slår inn så sjeldent. Det første er derimot gjennomført

PLATE

Ojda!

Av: **Rakija**

Selskap: **Rakija Records**

med stor troverdighet og selvsikkerhet, men *Ojda!* blir dessverre aldri mer enn bare en overgjennomsnittlig polert worldplate – en det er vanskelig å se for seg som drivkraft bak et hett dansegulv.

Tre svært sammenkjørte kvinnelige vokalistene gjør ære på substansrike tekster om krig, politikk og ekskludering – elementer som gir plata tyngde og betydning utover musikken. Men jeg savner noe av galskapen og gleden vi finner blant kommunistkorpsveteranene i Mahala Rai Banda, eller gjennom de udødelige verkene av mesteren Goran Bregovic. Kanskje neste gang vil Rakija spille opp til dans, men for nå blir jeg sittende.

Axel M.K. Hærland
amhaerla@universitas.no

KULTURKALENDER

onsdag 7. september

Foredrag: HiOA tar en UiO og inviterer den ene norske politiker som fungerer som en magnet på studenter – Jonas Gahr Støre. Utenriksministeren kommer for å snakke om studentengasjement, og selv om temaet er vagt, så vet alle at lokalet blir fullt. Studenter elsker jo Jonas!
HiOA, Pilestredet 35. Auditorium PH170. Kl. 11.15

Debatt: Lokalvalget nærmer seg med stormskritt, og Libe Rieber-Mohn (Ap) møter Stian Berger Røsland (H) til debatt på Chateau Neuf. Det blir duell mellom de kandidatene til jobben som byrådsleder, og de skal ta for seg kollektivtransport, skolepolitikk, skillet mellom øst og vest. Fortsatt i tvil? Da må du hit.
Chateau Neuf, Betong. Kl. 19.00

torsdag 8. september

Foredrag: Da Universitetet i Oslo ble startet opp, var det vanskelig å skaffe lærere til undervisningspostene for klassiske språk. Oslo lå langt fra opprinnelseslandene, i utkanten av Europa, og språkstudiene led under beskjedne økonomiske midler. I dag har faget en viss prestisje, og det er ingen mangel på kvalifiserte studenter. Hvordan skjedde det?
Gamle Raadhus, Nedre Slottsgate 1. Kl. 18.00

Film: Cinema Neuf kjører i gang filmrulltorsdag igjen, og viser franske *Alene mot alt* av Gaspar Noé. Filmen fra 1998 er svært kritikerrost og kan regnes som en oppfølger til Noés *Carne* fra 1991. Dette er den første av fire filmer som vises i høst som del av serien New French Extremity.
Chateau Neuf, Lillesalen. Kl. 19.00. Pris: 40/60 (medl./ikke medl.)

Debatt: Om du ikke klarte å bestemme deg etter Onsdagsdebatten på Chateau Neuf, får du her en sjanse til. Litteraturhuset har invitert samtlige ungdomspartier til Kampen om Oslo. Hvordan ønsker de forskjellige partiene å utvikle og bevare byen vår? Det får du svar på her.
Litteraturhuset, Wergelandsveien 29. Kl. 19.00

Konsert: Stina Stjern er en spennende artist med musikk som er en blanding av alternativ rock, kunstrokk og indiepop. Hun henter inspirasjon fra PJ Harvey og Sonic Youth, men også jazzens harmonikk og melodikk. Vår anmelder skrev at Stjern «kombinerer det enkle med det ekstremt fragmenterte og detaljerte». Høres dette interessant ut, så må du ta turen!
Café Mono, Pløens gate 4. Kl. 22.00. Pris: 100

fredag 9. september

Forelesning: Er det media eller politikerne som setter dagsorden? Dette skal Sigurd Allern forsøke å svare på. Forelesningen er del av en

rekke åpne forelesninger, arrangert av journalistutdanningen, om medier og makt i høst. Noen av Norges fremste fagfolk vil belyse medier og makt fra ulike perspektiver.
HiOA, Pilestredet 48, P168. Kl. 11.00

Akademisk Vorspiel: Er dannelse et universelt ideal? Er klassisk dannelse en form for kulturell kapital? Finnes det egentlig en kulturelite? Sosiologene Patrick Lie Andersen og Jørn Ljunggren finner svarene, så slipper du å lure.
Chateau Neuf, Biblioteket. Kl. 19.00

Konsert: Norske Major Parkinson inntar Betong med musikk som ligger i skjæringspunktet mellom pop og psykose, sirkus, poesi og intens, mørk rock. De er et energisk liveband med gode kritikker i bagasjen, og de kombinerer det vakre og det groteske i en tsunami av energi.
Chateau Neuf, Betong. Kl. 21.00. Pris: 130/150 (medl./ikke medl.)

Post-terror: Hylland Eriksen gjester forelesningsrekken «Etter 22. juli».

lørdag 10. september

Festival: Ultimafestivalen starter 8. september og varer til 17., kan by på mange spennende opplevelser. Hovedfokus er samtidsmusikk, og en morsom aktivitet du kan gi deg i kast med er Ultimaskinen. Lag din egen musikk og prøv deg som komponist!
Teknisk Museum, Kjelsåsveien 143. Kl. 10.00

Forelesning: I forelesningsrekken «Etter 22. juli» blir vi presentert for en rekke viktige temaer aktualisert av terrorhandlingene. Forelesningene er åpne for alle, og denne gangen er det professor Thomas Hylland Eriksen som skal snakke om renhetsideologier i komplekse samfunn. Kanskje noen av de viktigste forelesningene dette semesteret?
Gamle Festsal, Domus Academica. Kl. 14.00 – 16.00

Konsert: Ni unge NMH-studenter har tatt på seg oppgaven å fremføre Miles Davis' legendariske *Birth of the Cool*. De har vært på turné i Trondheim, Molde og Ålesund, og avslutter omreisen i

Oslo. Liker du cool jazz, så må du få med deg dette!
Herr Nilsen, CJ Hambros plass 5. Kl. 16.00. Pris: 100

Konsert: Storbandet Bengt Bailey and No Comments fra Eskilstuna i Sverige spiller dansbar musikk av Frank Sinatra, Nat King Cole, Glenn Miller og Duke Ellington for å nevne noen. Kom og ta deg en svingom!
Chateau Neuf, Betong. Kl. 19.00. Pris: 30/50 (medl./ikke medl.)

søndag 11. september

Film: I høst er det 25 år siden filmen *Hard Asfalt* første gang ble vist på norske kinoer. I anledning 25-års-jubileet inviterer Institutt for kriminologi og retts-sosiologi (IKRS) til debatt og visning av filmen. Rusbruk og prostitusjon i Oslo er sentrale temaer.
Cinamateket, Dronningens gate 16. Kl. 18.00 – 20.45. Pris: 50/80 (medl./ikke medl.)

mandag 12. september

Forelesning: Mange tror at spedbarnets forspråklige, sterkt affektladne kommunikasjon med sine omsorgsgivere er en nøkkel til forståelsen av hvordan musikk kan få en så stor betydning for mennesker. Temaet blir belyst gjennom åpne gjesteforelesninger med prof. em. Stein Bråten og prof. em. Colwyn Trevarthen.
Blindern, Georg Sverdrups hus, auditorium 1. Kl. 16.30 – 19.30

tirsdag 13. september

Festival: Ultimafestivalen legger en hel dag av sitt program til NMH. Det blir workshop, konserter med blant andre ensemblene Aksiom, Recherche og asamisimasa, paneldiskusjon om musikeren i verket, og musikkbar. Mye av dagens samtidsmusikk vokser frem ved NMH, og samarbeidet er dermed nært sagt en selvfølge. Dette må du få med deg!
NMH, Slemdalsveien 11. Kl. 10.00 – 00.00

Foredrag: Upop aften flyttes til tirsdag på grunn av valget, og disker opp med Russland-spesial. Tjue år etter Sovjetunionens fall kommer russlandseksperter og NUPI-forsker Julie Wilhelmsen for å gi et innblikk i det post-sovjetsiske Russland. Verdt å vite!
Chateau Neuf, Klubbscenen. Kl. 19.00

Konsert: Før konserthuset ble bygget i Vika, var det i Universitetets Aula at blant andre Oslo Filharmonien holdt til. Nå er lokalet igjen i bruk til konserter, og som et samarbeid med Ultimafestivalen stiller Det norske kammerorkester med stjernesolistene Marianne Beate Kielland (sopran) og Christian Idle Hadland (piano). De skal fremføre Gustav Mahlers sterkt personlige «Das Lied von der Erde». Sterningsgaranti!
Aulaen, Domus Media. Kl. 19.30. Pris: 120/350 (stud./ikke stud.)

– Legg ned Universitetet

Leder av Studentparlamentet ved UiO, og fortsatt caps-bruker, Stian Skaalbones, vil stanse all petroleumsforskning ved universitetet. Skaalbones mener at det har vært jævla varmt i været den siste tiden, og at staten må senke sine Co2-utslipp slik at det blir snø til jul. Skaalbones synes det har vært gøy med oppmerksomhet fra ordentlige voksne politikere som Statoil-minister Ola Borten Moe, og foreslår nå å jevne hele universitetet med jorda. - Da blir det medieoppslag, da, gauler Skaalbones til Ad Notam

■ FÅSTÅ HIN-ANDEN IGGE!

Rupert Murdoch avtjener for tiden samfunnsstraff i Ad Notam, og har fått tak i telefonsamtalen der den stakkars danske utvekslingsstudenten Christian Hallenberg melder fra om omfattende veggdyrinvasjon i studenhybelen på Bjerke. Vi må advare om sterke ord.

– SiO? Jæ hasgu en fjærfems syggekugle i min lille-dræng! Kæ du kræfte den? Hvor er jeres kræfte-emergency force?
– Høh?
– Kamelåsa for fiddehelvede! Nu kryber den li' på

min compuda!

– Øhm. Sorry, we no speak English.

Skadedyrdirektør Trond Bakke har nå følgende beskjed til studentene: – Hvis et lite veggedyr kan skape så mye hat, tenk hvor mye kjærlighet resten av SiO kan skape sammen.

Vei i vellinga: Stian Skaalbones går drastisk til verks for å bli lagt merke til i storpolitikken.

■ Z & Hørt

Ad Notams utsendte jubileumsreporter danset brennhnet tango med en salongberuset UiO-rektor på 200-årsfesten sist fredag. Ole Petter Ottersen sier i en tale til Ad Notam at han er litt støl, men likevel stolt over at festen utviklet seg til et ledende europeisk fylleslag.

■ - En stor dag

Ad Notam presenterer her et utdrag fra rektor Ottersens 94 minutter lange jubileumsfesttale, holdt i en taxikø på Majorstua grytidlig lørdag morgen:

– Dette var en stor dag for studenter og ansatte, ja, hele Universitetet, for ikke å si nasjonen Norge som sådan, og ikke minst EU, og resten av Europa som en samlet akademisk enhet, og da også verdenssamfunnet, FN, og resten av solsystemet, som også har fått et vitenskapslige løft og klatrer på rankingene.

Partyrektor: Ole Petter Ottersen koste seg på jubileumsfest på Chateau Neuf.

Utelukker ikke korrupsjon

Forrige uke sa boligdirektør i SiO **Trond Bakke** til Universitas at «Dere som journalister ikke får hele historien». Vi spør har gått den ferske boligdirektøren etter i sømmene.

– Er det noe vi burde vite i forbindelse med din overtakelse av jobben som boligdirektør i Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus?

– Nei, jeg har jobba i SiO fra 1978 til 2006, deretter i OAS fram til fusjonen. Jeg synes ikke det var unaturlig at jeg ble spurt om jobben. Jeg understreker at jeg bare er konstituert direktør nå, stillingen vil bli besatt permanent seinere.

– Vi sitter på opplysninger fra en kilde som sier at du fikk jobben som direktør etter å ha lovet SiO-styret en viss andel av de mye omtalte overfakturerte strømkronene. Pengene skal nå ha blitt utbetalt styremedlemmene i form av «ekstraordinære møtehonorer». Vil du kommentere påstandene?

– Eeeh, det var kreativt. Det skjønner jeg ikke hvor du har fra. Men det er morsomt, noen har virkelig tenkt konspiratorisk. Det finnes tydeligvis ingen grenser for hvor fantasifull man kan være.

– SiO bruker konsekvent firmaet Anticimex til skadedyrbjelpelse i sine boliger. Det ryktes at eieren er en personlig venn av deg. Får du og SiO penger under bordet for å bruke firmaet?

– Er vi på siste side nå?

Pro skadedyr: Når veggedyrene på hybelen stikker, kronene inn på direktør Bakkes konto tikker.

– Jeg har det fra interne kilder fra sentralt hold. Er du ett hundre prosent sikker på at det ikke finnes korrupsjon i SiO-systemet?

– Eeeh, ikke meg bekjent.

– Så du kan ikke utelukke noe?

– Det ville overraske meg hvis det var det.

– Er det sant at dere avviser klager fra internasjonale studenter med frasen «Sorry, we no speak English»?

– Jeg håper vi snakker korrekt engelsk når vi avviser studenter.

– Så dere avviser dem altså?

– Det hender.

– Stemmer det at du konsekvent lar SiO betale parkeringsbøtene dine?

– Jeg sykler, så det er veldig lite bøter. Men skulle jeg få noen så vil jeg ta det opp med min sjef.

– Det er åpenbart mye snusk i SiOs boligdivisjon. Jeg tror det er best du tar hatten din og går. Vil du vurdere din stilling?

– Nei, jeg har akkurat søkt den. Det vil jeg i hvert fall ikke.

bendiki@universitas.no

HINT: Det er koselig med politikere på dora, men så får vi også meldinger om andre mindre hyggelige besøk på enkelte av studentboligene. Riktig svar sendes til filip. roshauw@gmail.com

FORRIGE UKES LØSNING VAR Gunneralarm på campus, og det hadde blant annet Tony Sadiku skjont. Gratulerer!

1. Hvilken ukedag var 11. september 2001?
2. Og hvor mange mennesker døde i angrepene mot World Trade Center og Pentagon den dagen?
3. Hvilken hip hop-legende ga ut albumet 2001?
4. Og hvilket år ble albumet gitt ut?
5. Hvem regisserte 2001: En romodysse?
6. Og hvem skrev boka filmen er basert på?
7. Hvem ble statsminister etter stortingsvalget i 2001?
8. Hvem ble årets spellemann i 2001?
9. Hvilken film vant Oscar for beste film i 2001?
10. Hvilken av hendelsene fant ikke sted i år 2001: Ariel Sharon ble statsminister Israel, Euroen ble introdusert, Ivo Caprino døde, Wikipedia ble lansert.

9/11: New York.

1. Tirsdag
2. Rundt 3000
3. Dr. Dre
4. 1999
5. Stanley Kubrick
6. Arthur C. Clarke
7. Kjell Magne Bondevik
8. Morten Abel
9. Gladiatoren
10. Euroen ble ikke introdusert før 1. januar 2002